

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1888.

Andra Kammaren.

N:o 7.

Torsdagen den 9 februari.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Till kammaren hade ingifvits följande sjukbetyg, som upplästes:

Att herr riksdagsmannen Frans Gustaf Jansson, som lider af njurstenskolik, f. n. är oförmögen att inställa sig vid riksdagsförhandlingarna, intygar.

Stockholm den 9 februari 1888.

C. Th. Scholander,
leg. läkare.

§ 2.

Föredrogs följande till kammaren inkomna protokoll:

Protokoll vid sammanträde med de ledamöter af Andra Kammaren, hvilka blifvit utsedde att jemte herr talmannen tillsätta kammarens kanslipersonal och vaktbetjening, hållet den 8 februari 1888.

Uti ingifven ansökning hade reviderande notarien i kammarens kansli amanuensen juris kand. C. F. Amnell anhållit om afsked från anställning i kansliet. Till denna anhållan lemnade herr talmannen och herrar deputerade sitt bifall samt utsågo till reviderande notarie i Amnells ställe notarien i kammarens kansli *e. o. hofrättsnotarien J. Stenfelt*. I dennes ställe antogs till notarie kanslisten i kammarens kansli *fil. studeranden C. Lundgren* och efter denne senare till kanslist vice häradshöfdingen *K. H. A. Nehrman*, med skyldighet för bemälda Nehrman att vid inträffande förfall för någon af kammarens notarier inträda i tjenstgöring vid protokollet.

Som ofvan

A. E. J. Johansson.

Detta protokoll lades till handlingarne.

Andra Kammarens Prot. 1888. N:o 7.

§ 3.

Efter föredragning härnäst af herr *G. V. Svenssons* i Rydaholm i gårdagens sammanträde aflemnade och bordlagda motion, n:o 166, hänvisades densamma till statsutskottet.

§ 4.

Föredrogos och bordlades för andra gången:

statsutskottets utlåtanden och memorial n:is 11, 12, 13, 14, 15, 16 och 17; samt
lagutskottets utlåtanden n:is 8 och 9.

§ 5.

Till fortsatt behandling företogs härefter bevillningsutskottets betänkande, n:o 1, angående vissa delar af tullbevillningen, dervid i ordningen förekom:

*Ang. tull å
malen spanmål.*

Punkten 3.

I denna punkt hemställde utskottet,
att malen spanmål, mjöl och gryn, alla slag, måtte åsättas en
tull af 4 kronor 30 öre för 100 kilogram.

Efter uppläsande häraf anförde

Herr Lyttkens: Fastän jag nog vet, hvad resultatet bliver, kan jag dock icke annat än inlägga en gensaga mot denna stora skilnad mellan tull på malen och omalen spanmål. Den är så öfverdrifvet stor, att den lägger allt för mycken tunga på dem, som behöfva köpa mjöl, och detta för att rikta en del större qvarnegare. Jag vet väl, att det är fäfängt att streta mot strömmen, och att kammaren kommer att besluta den föreslagna tullsatsen, men jag kan dock icke underlåta att inlägga en gensaga mot en så hög tull på mjöl.

Jag vill äfven fästa uppmärksamheten derpå, att då vi nu ej såsom förr hafva en lag, som bestämmer, huru mycket en qvarnegare får taga i malningslön för förmalning af till qvarnen inlemnad säd, så kommer den föreslagna i förhållande till spanmålstullen höga mjöltullen att betydligt inverka på denna malningslön och i allmänhet höja densamma betydligt allt till åkerbrukarens skada och förlust.

Med herr Lyttkens förenade sig herrar *Sundberg* i Vexjö, *Björkman*, *Andersson* i Nöbbelöf, *Bengtsson* i Gullåkra, *Dahn*, *Stockenberg*, *Ljungman*, *Olsson* i Sörnäs, *Andersson* i Hasselbol, *Arhusian-*

der, Larsson i Berga, Nilson i Lidköping, Collander, Thestrup, Ang. tull å malen spanmål.
Petersson i Brystorp, Nilson i Ystad, Truedsson och Tysk.

(Forts.)

Herr Sandwall yttrade: Jag kan icke alls förvåna mig, att det parti, som i går icke vann segern, i dag söker begagna tillfället att här inkasta sprängbomber.

Att skillnaden mellan tullen på malen och omalen spanmål skulle vara för hög, är emellertid ett fullkomligt misstag. Om man vill undersöka förhållandena och söka göra sig fullkomligt reda för, huru det verkligen står till, skall man nemligen finna motsatsen. Om proportionen mellan tullsaterna å malen och å omalen spanmål skulle vara fullt riktig, så skulle resultatet bli att mjöltullen efter den tullsats, som nu bestämts för omalen spanmål, skulle komma att blifva minst 4,75 kronor.

Om vi, såsom vi nu gjort, besluta en tullsats å råg och hvete af 2,50 kronor pr 100 kilo, men bestämma tullen på malen spanmål under det belopp, som bevillningsutskottet nu ansett lägst, nemligen 4,30, så blir följden den att alla de qvarnar, som i närvarande stund gå med förlust i afvaktan på bättre tider, skola totalt upphöra att arbeta.

Då frågas: vinner landtmannen något på, att den import af omalen spanmål, som nu existerar, totalt upphör, under det att man uteslutande skulle komma att importera mjöl, och således icke allenast landtmannen skulle gå miste om den utsigt, som nu finnes, att till qvarnarne få leverera omalen spanmål, utan derjemte qvarnindustrien, som lever ett tynande lif, totalt skulle slopas? Frågan gäller alltså: skola vi låta den lilla qvarlefvän af qvarnindustri, som ännu med svårighet kämpar för sin existens, leva eller skola vi döda den? Detta hänger på afgörandet af denna fråga.

Jag har såsom ledamot af bevillningsutskottet varit i tillfälle till och ansett pligten bjuda mig att sätta mig in i förhållandet mellan tull å omalen och å malen spanmål. Med afseende på de forskningar jag gjort beträffande ångqvarnar, så anser jag mig icke gå grannlagenheten för nära, om jag återoppar aktiebolag, hvilkas handlingar ju kunna offentliggöras. Vi ha då först Upsala ångqvarns aktiebolag. Det har en omsättning af ungefär 2 millioner kronor om året, men det har under 1885 icke allenast lemnat sina aktieegare utan ett öres ränta på ett aktiekapital af 300,000 kronor, utan har derjemte gått med en förlust af cirka 3,500 kronor. 1886 åter har samma bolag icke kunnat gifva sina aktieegare ett öres ränta, men haft en vinst af endast cirka 11,000 kronor, som reserverats. Äfven om andra qvarnaffärer skulle jag kunna lemna liknande upplysningar, och jag förmodar, att jag i det fallet kan få medhåll från skånebänken. Jag har gjort mig underrättad, att den så kallade franska qvarnen i Malmö har under förlidet år arbetat om icke med förlust, så dock åtminstone utan någon vinst. Vi ha i Jönköping — det samhälle, jag tillhör — ett qvarnbolag, som eges

Ang. tull å
malenspanmål.
(Forts.)

af förmögna personer och följaktligen kan existera; men det existerar genom egarnes uppförringar och har icke på många herrans år gett ett öre till sina aktieegare såsom ränta på deras pengar.

Då är frågan, om det vore billigt och rimligt att rent af tillintetgöra den lilla kvarlefva af qvarnindustri, som ännu finnes?

Då jag, som sagdt, är medlem af bevillningsutskottet, ansåg jag mig böra vända mig till personer, som kunde lemna fullständiga upplysningar. Jag vände mig då till egarne eller, rättare sagdt, arrendatorerna af Uddby qvarn. Denna qvarn har en tillverkning af 800 tunnor dagligen, nemligen under loppet af 270 dagar om året. ty resten af årets arbetsdagar måste användas till reparation tvenne gånger och underhåll af qvarnen, så att den kan oafbrutet gå de 270 dagarne. Ehuru denna qvarnaffär icke är ett aktiebolag, begärde och erhöll jag tillåtelse att få granska dess bokslut. På en omsättning af 2,200,000 kronor om året visar detta bokslut 28,000 kronors vinst, eller icke fullt $1\frac{1}{4}\%$ af omsättningsbeloppet. Det kan tyckas vara stort nog att förtjena så mycket, men i förhållande till omsättningen är det efter mitt förmenande alldeles för litet, i synnerhet som med denna rörelse äro förenade diverse omkostnader, som icke få mankeras, såsom till exempel hyra för qvarnen, lön åt arbetarne, underhåll af dragare och så vidare, omkostnader, som sammanlagdt gå upp till 269,000 kronor årligen. Då kan man icke kalla denna qvarnindustri väl skyddad, synnerligen som den ringa vinsten uppkommit mera genom väl beräknade köp och försäljningar än på sjelfva förmalningen. Och om vi, såsom jag förut sagt, skulle sätta proportionsvis för låg tull på mjöl, så blefve följden säkerligen att den qvarnindustri, som nu finnes, den skulle alldeles dö ut.

Om Sverige skulle i denna stund förse sitt eget land med tillräcklig quantitet mjöl, så behöfdes ytterligare 5 till 6 qvarnverk, fördelade inom landets olika delar, hvilka hvardera kunde förmåla minst 150,000 säckar mjöl årligen. Jag frågar: vore det icke bättre att så sköta vår qvarnindustri, att vi finge lägga dessa qvarnverk till de nuvarande, i stället för att hylla de utländska qvarnarne och taga allt, hvad vi behöfva i mjölväg, utifrån, medan vi, på samma gång som vi undertrycka vår qvarnindustri, göra omöjligt för landtmannen att få leverera sin spannmål till qvarnverken. Vi kunna ju icke rimligtvis sända vår spannmål till Tyskland för att der få den förmalen.

Jag vill slutligen be de herrar, som i går röstade för bevillningsutskottets betänkande, att icke låta förvillra sig af vare sig en eller annan inkastad bomb, utan stå som en man och rösta för det föreliggande förslaget.

Herrar Larsson i Upsala och Olsson i Frösvi instämde med herr Sandwall.

Herr Rundbäck: Det förvånade mig icke, då jag hörde så många

instämma med herr Lyttkens; de äro helt visst gengångare från gårdagens reservationer, som de nu ville ytterligare bekräfta. Men att herr Lyttkens i *detta* fall uppträd och velat kullslå bevillningsutskottets förslag, *det* förvånar mig. Ty jag är fullt förvissad om, att herr Lyttkens så väl som jag i sjelfva verket inser riktigheten och billigheten af utskottets förslag, och att han icke kan med verkliga skäl bestrida de tullsatser, som här föreslås på mjöl. Det må vara att han, som i går, icke vill vara med om tull på vare sig omalen eller malen spannmål. Men om han nu, från den synpunkten sedt, vill rifva upp det beslut, som kammaren redan i går fattade, så är ju *detta* alldeles orimligt. Ty icke kan han väl åsyfta den tullsats å mjöl, som här är ifrågasatt, emedan dennas berättigande synes mig vara så klart ådagalagd i utskottets betänkande, att, i fall herr Lyttkens läst igenom det, han icke torde kunna bestrida riktigheten och billigheten af hvad der yttras angående den olika naturen af malen och omalen spannmål och dermed sammanhängande frågor. För öfrigt har herr Sandwall mycket noga redogjort för hvad qvarneparne behöfva för att få någon, om än ringa ersättning på sin näring. Saken gestaltar sig emellertid så, att, om man vill hafva samma tull på spannmål och mjöl i riktig proportion, det blir alldeles nödvändigt, att man till de 2 kronor 50 öre, som omalen spannmål bör draga i tull, lägger en tilläggstull, så att det hela går upp till 3 kronor 85 öre. Detta är nu utredt här; och det kan hvem som helst inse, att i annat fall blir det mindre tull för införsel af spannmål i malen än i omalen form, och detta skulle naturligen verka, att den tull, som i går bestämdes, totalt omintetgjordes, emedan vi fuge så stor införsel af mjöl, att alla qvarnar i Sverige skulle stanna. Den premie, som skulle tillkomma qvarneparne, belöper sig öfver hufvud taget till 45 öre pr 100 kilogram. Detta skulle blifva förmålningsersättningen. Om man nu än kan medgifva, att för sammanmalning af råg denna ersättning är tillräcklig, så tror jag dock icke, att något qvarnverk i Sverige skulle kunna existera med denna ersättning af 45 öre vid siktnings af vare sig råg eller hvete. Är det nu så, att man skulle vilja taga bort denna tilläggstull trots de upplysningar, som här lemnats om den tull på omalen spannmål, som till exempel Tyskland har, är det säkert, att all qvarnindustri hos oss skulle upphöra och på samma gång importen af mjöl stiga.

Då både Första och Andra Kammaren i går beslutat åsättande af tull på omalen spannmål, så vågar jag tro, att, efter den utredning bevillningsutskottet lemnat, ingen, som var med om beslutet i går, skall kunna motsätta sig den nu föreslagna tullen. Och jag hemställer till herrarne, om det är så grannlaga, att på det sättet söka rifva upp det beslut, som fattades i går. Jag vet nog, att herrarne äro envisa och icke släppa sitt tag så lätt, men jag vådar dock ännu en gång till eder grannlaghet. Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Ang. tull å
malenspannmål.
(Forts.)

Ang. tull å
malen spannmål.
(Forts.)

Herr Johansson i Noraskog: Då jag i går icke deltog i den långa debatten om åsättning af tull på spannmål, så må det ursäktas mig, om jag i dag yttrar några ord med afseende på förslaget angående mjöltull.

Efter som den näst föregående talaren yttrade, att han ansåg åtskilliga af dem, som instämt med den förste talaren, som i dag öppnade debatten, såsom »gengångare» från gårdagen, skall jag be att få taga fram en annan gengångare ifrån dessa år efter år upprepade tullstrider.

Det är nemligen den svenska qvarnindustriidkareföreningens skrifvelse eller anhållan till Konungen, daterad den 17 oktober 1885, hvilken kan lemna de bästa upplysningar om huru och på hvad sätt man bäst skall beräkna den tull på mjöl, som är ifrågasatt.

Der förekomma nemligen, bland andra yttranden, dessa korta rader, hvilka jag skall be att få uppläsa.

»Om derföre qvarnindustrien beredes likställighet med den täflande utländska, som vetat att i främsta rummet för den förädlade varan bibehålla egen marknad, så betryggas derigenom denna industri åt landet.

»Såsom oefftergiftigt vilkor härför gäller, att å utländsk förädlad vara sättes en införselafgift, motsvarande *minst* förädlingskostnaden, hvilken i intet fall nu kan beräknas under *en* krona pr 100 kilo, och detta, efter hvad erfarenheten visat, *lika för alla slag af mjöl och gryn.*»

Här har man således nyckeln till den tullsats, som bör åsättas den malda spannmålen, nemligen just förädlingskostnaderna, det vill säga med andra ord att qvarnegarne ansett sig böra hafva skydd för allt sitt arbete och alla sina omkostnader för att förvandla sin spannmål till mjöl. Då nu af utskottets betänkande framgår, att, under förutsättning af den spannmålstull, som i går beslutades med 2.50 för 100 kilo, den rätta tullen för hvetemjöl bör vara 3.33 och för rågmjöl 3.85, så synes det mig vara skäligen klart, att man icke kan komma till en så hög siffra som 4.30 pr 100 kilo, såsom utskottet föreslagit. Frågan är ju, huruvida den krona, som utgör skilnaden mellan 3.33 och 4.30, och som qvarnegarne vilja hafva såsom skydd för sitt arbete, verkligen är en rättmätig och billig fordran från deras sida. För min del föreställer jag mig, att det vore rimligt nog och beredande dem tillräckligt skydd och tillräcklig förtjenst på affären, om de finge hälften af denna summa och mjöltullen således sattes till omkring 3 kronor 80 öre. Det är derför som jag för min del icke haft så mycket att invända emot hvad som t. ex. föreslagits i Första Kammaren, då nemligen minoriteten i denna kammare ville åsätta en tull af 4 kronor pr 100 kilo. Jag anser för min del, att en sådan tullsats på mjöl skall vara fullt tillräcklig och i alla händelser medföra för qvarnegarne så stort skydd, att deras bröder jordbrukarne skulle känna sig tillfredsställda och derjemte finna, att den marknad de påräknat i den svenska qvarn-

industrien, i sjelfva verket icke komme att gå dem alldeles förbi, hvilket jag eljest fruktar komme att blifva händelsen.

Jag vill således, oaktadt jag väl vet, att jag icke vinner tillräcklig anklång, yrka, att de af utskottet föreslagna tullsatserna å malen spanmål, mjöl och gryn, alla slag, måtte nedsättas till 4 kronor för 100 kilo, och anhåller jag om proposition på detta mitt yrkande.

*Ang. tull å
malenspanmål.
(Forts.)*

Herr Carl Ifvarsson: Man har här under diskussionen fått höra mycket tal om att frihandlarna gjorde sig skyldige till envishet och hvarjehanda andra fel. Jag tror dock att man med skäl kan sätta i fråga på hvilken sida, frihandlarnes eller tullvännernas, den största envisheten gör sig gällande? Ty man kan väl icke föreställa sig att, som en talare på stockholmsbänken för några dagar sedan ytttrade, man skall lemna sina åsigter bakom sig, då man inträder i Riksdagen, utan jag föreställer mig att hvar och en bör få behålla sin åsigt oförkränkt samt ha rätt att fritt uttala den utan att vare sig från den ena eller andra sidan beskyllas för hvarjehanda oädla motiv.

Jag hade icke ämnat yttra mig i förevarande fråga, men har velat uttala denna gensaga, därför att det förekom mig som om denna beskyllning för envishet m. m. var väl tydligt rigtad mot min länskamrat, herr Lyttkens. Hvad honom angår, är det min fulla öfvertygelse att det icke är af egennytta som *han* är frihandlare, eller rättare motståndare mot spanmålstullar. Han är en af de störste rågodlarna i Halland och har äfven en qvarn på sina egor och kan derför icke gerna anses vara okunnig om hvad som rör vare sig jordbruket eller qvarnindustrien.

Hvad beträffar den ifrågavarande mjöltullen, så tror jag att om man ville taga saken någorlunda lugnt, man gjorde klokt i att nöja sig med en krona högre tull på malen spanmål än på omalen. Jag befarar nemligen, att om den af utskottet föreslagna tullsatsen går igenom, det icke skall töfva länge, innan man får erfara hurusom qvarnindustrien, under inbördes konkurrens, kommer att äta upp sig sjelf och att den mindre qvarnindustrien går under. Hvad beträffar det vackra talet om nödvändigheten att genom tullskydd befrämja den inhemska industrien, så får jag säga att det samma, åtminstone i det här fallet, icke tål vid någon närmare granskning. Ty beslutas nu den högre tullsatsen å mjöl, skall det snart visa sig, att det icke är omöjligt för utländingen att på omvägar anlägga stora ångqvarnar i våra hamnstäder, och då blir det utländingen, som kommer att skörda största vinsten å tullen.

Jag har icke något yrkande att göra, emedan jag vet att det är lönlöst att ifrågasätta en så pass låg tull, som den minoriteten önskar. Jag har endast velat säga hvad jag sagt med anledning af hvad under diskussionen, på sätt jag antydt, förekommit, och öfverlemnar åt kammaren att besluta i saken såsom den för godt finner.

Ang tull å
malen spanmål.
(Forts.)

Herr Redelius: Jag har begärt ordet endast för att få afgifva en enkel förklaring, som i min tanke bör kunna ha samma verkan nu, som om den kommit fram i går. Utan att inlåta mig i någon längre bevisföring, skall jag inskränka mig till att i korthet omnämna tvenne fakta, till förklarande af min ställning till ett par frågor, som vidrörts i denna sak.

Det ena faktum är det, att då den stora tullpetitionen uppsändes till Konungen, ingen petitionslista kom med från norra eller södra Tjustrs härad. Detta väckte på sin tid en viss uppmärksamhet, särdeles inom angränsande orter. Också har jag blifvit tillfrågad, huru detta kom sig. Och jag vill nu omtala det. Orsaken var helt enkelt den att petitionslistorna, hvilka tillsändes mig med posten, och till ett så stort antal, att de räckt till att skicka till alla socknar i nämnda härader, blefvo qvarliggande hos mig och ligga der ännu. Jag ville nemligen icke deltaga i någon agitation. Detta må vara nog till svar på ett par yttranden om presternas så kallade agitation.

Det andra faktum är, att sommaren 1887 tillsändes mig en petition, stäld till en framstående mycket aktad person i min hemort, som är ledamot af Första Kammaren. Denna petition innehöll en öppen, ehuru i höfviska ordalag framställd uppmaning till honom och hans länskamrater att afsäga sig sina platser i Första Kammaren, emedan deras åsikter voro i rak strid mot valmännens i tullfrågor. Petitionen åtföljdes af en skrifvelse till mig, enligt hvilken det lemnades mig fritt att låta petitionen komma adressaten till handa eller låta den stanna hos mig. Och anser jag mig icke behöfva upplysa Kammaren derom, att den fick stanna hos mig, emedan jag icke kunde gilla detta sätt att gå till väga. Jag fann det nemligen förkastligt att, vare sig på detta eller annat sätt söka inskränka en lagligen vald folkrepresentants rätt att fritt uttala sin åsigt, och rösta för det, som enligt hans öfvertygelse för fosterlandet är bäst; och jag fann en dylik petition så mycket mindre på sin plats som de åsyftade personerna intaga en olika ståndpunkt mot mig i denna sak. Och efter hvad man vet, finnes det hela landstingsområden, hvilkas samtliga representanter i Första Kammaren hysa motsatta åsikter i tullfrågan mot deras respektive valmän. Detta har jag velat säga till svar å hvad som här yttrats om olikheten i åsikter hos en del riksdagsmän och deras kommittenter.

Medan jag har ordet, ber jag få begagna tillfället att tillägga några ord med anledning af den stora reservationen i går afton och den dermed sammanhängande förklaringen, att skyddsvännerna nu få åtaga sig ansvaret för alla följderna af det fattade beslutet. Jag vill naturligtvis icke klandra våra motståndare för att de reserverat sig, ty det är ju deras goda rätt. Men jag ville endast säga det, att om ansvaret för hvad, som kan komma att följa af vare sig det ena eller andra systemet, skulle hvila på dem som röstat för saken, och alltså skyddsvännerna nu bära ansvaret för hvad som här efter

inträffar i vårt land, så böra väl också frihandelsvännerna bära ansvaret för allt hvad som händt i riket under frihandels 30-åriga regementen. Jag vill dock inglunda påstå något sådant, utan endast hafva velat uttrycka den mening, att ansvaret väl icke bör anses större på den ena sidan än på den andra. Å båda sidor må det anses nog att hvar och en röstar efter sin ärliga öfvertygelse. Gör man blott det, så må man lugnt taga följderna sådana de blifva.

Ang. tull å malen spannmål.
(Forts.)

Herr E. G. Boström: Jag tror att herr Joh. Johansson i sin framställning om qvarnegarnes önskningar gjort sig skyldig till en missuppfattning, då han sade att de i sin petition förklarat sig vara nöjda med en mjöltull af 1 krona utöfver den tull, som kunde bli åsatt omalen spannmål; ett påstående, hvarpå han stödde hela sitt yttrande. Så förhåller det sig emellertid icke, utan var qvarnegarnes önskan påtagligen att få 1 kronas *vinst* utöfver sjelfva spannmålstullen omräknad till mjöltull. Det är att märka, att för framställande af 100 kilogram rågsigt åtgår 154 kilogram råg efter ett utbyte af 65 procent. Sist nämnda qvantitet råg skulle således efter den nu beslutade spannmålstullen komma att kosta i tull kronor 3.85, och qvarnegarne ville derföre ha mjöltullen till kronor 4.85, allt per 100 kilogram. Men utskottet nedsatte detta belopp till kronor 4.30, och det derföre att utbytet vid hveteförmalningen ställer sig förmånligare, emedan dervid kan beräknas ett mjölutbyte af 75 procent. För framställandet af 100 kilogram hvetemjöl åtgår då icke mer än 133 kilogram hvete, och efter en tullsats af kronor 2.50 å omalen spannmål skulle således 100 kilogram hvetemjöl kosta kronor 3.33. En så stor vinst som skulle uppkomma derest mjöltullen bestämdes med hänsyn endast till rågförmalningsprocenten ansåg sig utskottet ej kunna lemna qvarnindustrien.

När vid en föregående riksdag med afseende å proportionen mellan omalen och malen spannmål bevillningsutskottet föreslog tullen för den först nämnda till 2 kronor och för mjöl till 3 kronor 50 öre, fattades detta beslut efter öfverläggning mellan så väl protektionister som frihandlare, och äfven bland desse senare rädde enighet om att denna proportion mellan tullsatserna var den rätta. Den nu beslutade spannmålstullen är 50 öre högre än den då ifrågasatta; efter nyss nämnda grund omräknad till mjöltull ger denna tillökning siffran 77 öre, af utskottet utjemnad till 80 öre.

Härtill komma tvenne omständigheter att taga i betraktande, nemligen dels att det måste lemnas någon ränta å tullbeloppet, enär det åtgår en tid af 4 till 6 månader, innan qvarnegaren kan omsätta sitt lager, och dels att ersättning beredes för den högre fraktkostnad, som ett parti spannmål drager i jemförelse med ett motsvarande parti mjöl. Slutligen får man icke lemna ur sigte huru denna näring utvecklat sig i andra länder, med hvilka vi hufvudsakligen hafva att konkurrera. I det afseendet nämner jag särskildt Tyskland, der, som vi veta, qvarnindustrien åtnjuter ett stort skydd. Der

Ang. tull å malenspannmål. utgör nemligen spannmålstullen 5 mark och mjöltullen skulle efter 65 procent mjölutbyte utgöra 7 mark 69 pfennige. Den utgår emellertid med 10 mark 50 pfennige och qvarnindustrien har sålunda en ren förtjenst af 2 mark 81 pfennige. Detta gör, att i Tyskland qvarnindustrien har en synnerligt gynsam ställning, hvaraf man också kan skönja resultatet af de å sid. 13 förekommande sifferuppgifter, hvilka visa hurusom importen hit från Tyskland af råg- och hvetemjöl under de senare åren varit i ständigt stigande, under det importen af samma artiklar från Ryssland visat benägenhet att gå tillbaka.

För min del tror jag, att bevillningsutskottet temligen noga lyckats afväga förhållandena mellan omalen och malen spannmål och att man icke bör kunna beskylla detsamma för att uppträda speciellt som målsman för qvarnindustrien, utan att det har sökt ställa kyrkan midt i byn.

Jag yrkar bifall till den föredragna punkten.

Herr Widström: Då jag nyss begärde ordet, skedde det egentligen med anledning af det referat herr Johan Johansson i Noraskog lemnade af qvarnindustriidkarnes petition. Ordföranden i bevillningsutskottet har redan bemött hans yttrande i denna del, men då jag här har ett exemplar af nämnda petition, ber jag dock få fästa mig litet vid några af de anförda siffrorna.

Först må dock erinras, att i går af en talare på hallandsbänken yttrades, att skillnaden mellan spannmåls- och mjöltullen vore 1 krona 80 öre och att denna skillnad vore alldeles för stor. Detta beror likväl på ett missförstånd, för så vidt man antager att detta belopp helt och hållet kommer qvarnegarne till godo. Då antager man nemligen, att utaf en importerad spannmålsquantitet vid förmalning erhålles en lika stor quantitet mjöl och deri, tror jag, ligger grunden till det origtiga beräkningssättet. Så är nemligen icke förhållandet, ty af den spannmål, som förmales, afgå ungefär 35 procent om man vill hafva prima vara af rågsikt och hvetemjöl. Således utgöra 65 procent det verkliga mjölutbytet och dessa 65 procent måste draga en tull, som motsvarar spannmålstullen. Om spannmålstullen är 2,50 kronor per 100 kilogram, blir mjöltullen enligt detta beräkningssätt å 100 kilogram mjöl 3,85 kronor. Satte man nu mjöltullen till endast 4 kronor, skulle qvarnegarne hafva endast 15 öre per 100 kilogram såsom skydd, men utskottet har föreslagit tullen till 4,30 kronor, hvarigenom nämnda skydd blir 45 öre för 100 kilogram.

Herr Johan Johansson anmärkte nu att qvarnegarne sjelfva endast begärt en krona i tull, men så är icke fallet. I deras petition framställdes alternativa förslag, dels att, under förutsättning att spannmålstullar icke skulle finnas, eu mjöltull måtte bestämmas af en krona per 100 kilogram, dels ock att, om tull å spannmål antoges, tullen borde beräknas efter det vanliga utbytet och dertill läggas ytterligare en krona. Om spannmålstullen då varit 2 kronor, skulle,

med beräkning af olika förmalningsprocent för rågsikt och hvetemjöl, tullen för dessa artiklar satts till resp. 3,08 kronor och 3,33 kronor och dertill skulle dessutom kommit en kronas skydd. Sådan var den i petitionen framställda begäran.

*Ang. tull å
malenspannål.
(Forts.)*

Starka skäl tala visserligen för att mjöltullen borde sättas högre för att motsvara qvarnindustriens behof, men dessa meningar hafva gifvit med sig, emedan man ansett att, likasom spannmålstullen, äfven mjöltullen nu borde sättas så låg som möjligt, till dess man finge se huru den komme att verka. Men jag tror å andra sidan att det icke skulle låtit sig göra att sätta mjöltullen lägre än nu skett. Jag tager härvid icke i betraktande qvarnegarnes intresse, utan syftar på vigten af att lämpa denna tull efter den redan beslutade spannmålstullen, ty om icke qvarnindustriidkarne kunna uthärda konkurrensen med utlandet, måste de trycka ned prisen på den inhemska spannmålen och således just skada jordbruket och betaga det den vinst, det eljest skulle hafva af spannmålstullen. Vi veta alla, att de stora qvarnegarne äro de bästa kunder, som vårt lands jordbrukare ega. Vi kunna icke påräkna någon väsentlig förmån af export af vår omalda spannmål, utan den största förmånen för oss är att vi hafva en qvarnindustri, som kan köpa vår spannmål till högsta pris. Men sättes nu tullen så låg, att vi fortfarande öfversvämmas af utländskt mjöl, då motverkar man syftet med den antagna spannmålstullen. Under de senare åren har mjölimporten nära nog fördubblats. Den utgjorde 1882 omkring 38 millioner kilogram och 1886 omkring 74 millioner kilogram och till ungefär sistnämnda belopp uppgår äfven denna import under år 1887, enligt uppgift från kommerskollegium. Detta bevisar ju, att redan nu, då omalen spannmål kunnat tullfritt införas, hafva våra qvarnar icke kunnat uthärda konkurrensen med utländska industrien, och mycket mindre skulle de naturligtvis kunna göra det, om man åsätter så låg mjöltull, att utländingen har större förmåner än våra egna qvarnindustriidkare.

Här har talats med mycken ömhet om arbetarne, och denna känsla tror jag vi alla dela. Men de, som nu tala emot qvarnindustrien, skada enligt mitt förmenande arbetarnes intressen, ty om denna industri får ega bestånd i vårt land, kunna äfven dess idkare börja att täfla sins emellan, hvarigenom prisen komma att nedbringas så mycket som möjligt. Derigenom komma de att tjena de arbetande klasserna på samma sätt, som i går anmärktes, att en ökad rågödling kommer att nedsätta de pris, som annars skulle uppstå genom tullen. Uppkommer sålunda en ökad råg- och hveteproduktion och dertill konkurrens mellan qvarnegarne, komma nog prisen å säd och mjöl i vårt land att hålla sig nere vid rimligt och skäligt belopp. Derföre både i jordbrukets och arbetarnes intresse är det nödvändigt att det blir ett rimligt förhållande mellan spannmåls- och mjöltull, så att vår qvarnindustri, som representerar högst betydliga kapital, kan ega bestånd.

Man har sagt, att man icke skall gynna endast jordbruket, utan

Ang tull å malenspanmål. äfven tänka på industrien. Här är nu ett tillfälle att se, om det är allvar med dessa ord, om man vill behålla en för vårt land naturlig industrigren, som förädlar landtbrukets, vår modernärings, produkter.

(Forts.)

Vid de beräkningar, som i går anställdes af några talare i fråga om mjöltullen — ehuru den saken då icke direkt var föremål för behandling —, tror jag att de gjort sig skyldiga till stora öfverdrifter. Det var en talare, från Örebro län tror jag, liksom en från Jemtlands, som ordade om huru det var stäldt med mjölnätgången i deras arbetarefamiljers hushåll. Som jag tyckte uppgafs mjölkonsumtionen i en arbetarefamilj af den ene till 14 säckar och af den andre till något mindre belopp, samt att blott den här ifrågasatta tullen å mjöl skulle åsamka dessa fattiga arbetarefamiljer en ökad årlig lefnadskostnad, en brödsfatt, af 60 kronor per hushåll enligt den enes och af 28 till 30 kronor enligt den andres uppgift. Men tager man i betraktande de omständigheter jag förut anfört, tror jag icke att en dylik tillökning i lefnadskostnaderna för dessa arbetarefamiljer är att befara, då för öfrigt den uppgifna mjölkonsumtionen är alldeles för stor för att man rimligtvis kan antaga den vara med verkliga förhållandet öfverensstämmande. Men i hvilket fall som helst, så äro beräkningarna gjorda på lösa grunder, hvartill kommer att man alls icke tagit hänsyn till att det kan komma att uppstå en konkurrens mellan producenterna, egnad att lända konsumenterna till fördel.

Jag yrkar proposition på bifall till den föredragna punkten.

Herr Håkansson: Då jag i går afton röstade för det beslut som fattades rörande tull å omalen spanmål, gjorde jag det enligt mitt samvetes öfvertygelse att jag deri handlade rätt; men får nu öppet erkänna, att jag icke är viss om att handla så, när jag bifaller utskottets förslag till tull å mjöl. Ty enligt mitt förmenande är densamma satt något för hög i förhållande till spanmålstullen. Jag förbehåller mig derföre rätt att, om denna min förmodan kommer att besannas af praktiken, framdeles vid en blifvande riksdag, om jag då är närvarande, få framkomma med förslag till ändring i angifven rigtning.

Herr Jonsson i Hof: Det torde äfven tillåtas att mig yttra några ord vid behandlingen af en fråga, hvilken är för vårt land af så genomgripande vikt som denna. Jag skulle kanske ändå hafva varit tyst i dag, likasom i går, derest icke ordföranden i bevillningsutskottet behagat påstå, att protektionister och frihandelsvänner inom utskottet ett föregående år enats om att till en spanmålstull af 2 kronor lägga en tull å mjöl af 3 kronor 50 öre. Jag ber herr Boström tänka efter, huruvida verkligen frihandlarne gingo in på denna siffra. Jag tror, att man rättast kan säga så, att vi, som samarbetat inom utskottet, aldrig kommit till någon enighet, vare sig öfver span-

målstullar eller mjöltullar, och att när den ena sidan segrat med afseende på spanmålstullen, så har den andra icke brytt sig om hvilka tullsatsar åsatts öfriga artiklar. Så förhöll det sig äfven i detta fall, och man bör icke åberopa ett faktum, som i sjelfva verket aldrig egt rum. I afseende på föreliggande tullsats ber jag att få erinra herrarne om, att vår qvarnindustri för närvarande är i saknad af allt skydd. Det utbyte af mjöl, som utskottet lagt till grund för sina beräkningar, visar enligt betänkandet, att om mjöltullen skulle vara satt till hvad den borde vara i förhållande till spanmålstullen, så skulle den utgöra för hvete 3 kronor 33 öre och för råg 3 kronor 85 öre för 100 kilogram. Men det är icke nog med detta, ty denna beräkning grundar sig helt och hållet blott på prima mjöl, under det att man alls icke tagit i betraktande de 8 à 10 % sekunda mjöl, som man äfven erhåller, hvartill kommer, att äfven kli är åsatt en tull, hvilket äfven bör väga åtskilligt. Om man då säger, att en tull af 4 kronor ej är tillräcklig för qvarnegrarne, så måste man be- sinna, att våra nuvarande qvarnar hafva växt upp utan skydd och att den brist, som uppstår i hvad qvarnarne kunna producera för vår mjölkonsumtion, icke är större än att ytterligare två eller tre qvarnar skulle vara tillräckliga att fylla detta behof. Då man anser en tull på mjöl af 4 kronor 30 öre erfordras till skydd för qvarnindustrien, så tror jag att för hvar och en den frågan framställer sig: Om man åsätter en så hög mjöltull, hvad blir då följden? Jo, att ytterligare åtskilliga stora qvarnar vid våra hamnar komma att uppstå. Men nu hafva ju herrarne förut med införandet af spanmålstull åsyftat att minska importen af höstsäd, och i samma mån som denna im- port af höstsäd minskas och vår egen produktion ökas, så framställer sig det spörsmålet: Kunna då våra qvarnar hafva någon fördel af att inom landet uppköpa den höstsäd, som kan finnas tillgänglig, för att på jernväg eller sjöledes frakta denna spanmål till hamnarna, och männe de icke i sjelfva verket hafva större fördel af att köpa den från utlandet importerade spanmålen, äfven om den är belagd med tull? Ty det medför för importören mycket mindre kostnader, att med fartyg taga in spanmål som med »paternosterverk» från fartyget langas direkt upp i deras qvarnar, än om sådan uppköpes på lands- bygden, då den måste inläggas i säckar och transporteras på jern- väg, med deraf följande högre afgifter för frakt, lossning och lastning. Faran af en hög tull ligger sålunda, enligt min åsigt, deri, att det sannolikt kommer att uppstå för många qvarnar vid hamnarna, som inom en följd af år skola komma att gå med förlust, under det att de för jordbruket icke skola lända till någon nytta; ty skulle jord- bruket hafva gagn af dem, så måste de vara förlagda inom landet, der spanmål hålles till afsalu. Jag tror således, att den af min kamrat här bredvid föreslagna tullen af 4 kronor ur ingen synpunkt kan påstås vara för låg. Jag vill vidare fästa uppmärksamheten på, att utaf alla de motionärer, som föreslagit spanmålstullar, ingen enda begärt större förhöjning i tullen å mjöl utöfver tullen å spanmål än

Ang. tull å
malen spanmål.
(Forts.)

Ang. tull å
malenspannmål.
(Forts.)

1 krona 50 öre; men som herrarne finna af bevillningsutskottets betänkande, hafva icke utskottets ledamöter synts varsna detta förhållande. Om man vill söka en förklaring till denna gåta, så finner man kanske den vid ett närmare studium af betänkandet. Utskottet säger der på sid. 13, sedan det refererat ett och annat om mjöltullarne i Tyskland: »Utskottet har dock icke vågat föreslå Riksdagen att åt den svenska qvarnindustrien gifva ett så betydligt skydd som den tyska åtnjuter.» Det är egendomligt, att så tappra och morska män dock i vissa hänseenden synas hysa fruktan. Man kunde tro, att de som ha en så gifven makt i Riksdagen, icke borde sky att begagna den, och detta så mycket mer, som den första åtgärd man varnade ovilkorligen visade på temligen utpräglade tendenser i den rigtningen. Jag tror, att jag icke tar allt för mycket miste, om jag hyser den uppfattningen, att dessa tendenser från de ledande männen inom utskottet och i det nya systemet tendera åt det hållet, att man så vidt möjligt skall söka öka antalet af de tunga rösterna, som åtminstone utskottets ordförande skattat så högt, eller att med lagstiftningens tillhjälp samla förmögenheten på åtskilligas händer, kanske på bekostnad af den stora massan. Jag säger detta, emedan det förefaller mig som skulle den ensidiga tillsättningen af Riksdagens utskott hafva varit en flaggning för våra större köpmän, att de skulle passa på och köpa upp spanmål för att sedan sälja den med stor vinst. Detta var det ena sättet; det andra framskymtar här då utskottet visar en mycket stark böjelse att vilja taga denna mjöltull större. Dit komma de förmodligen också senare. Jag tror nemligen, att när man blifvit mera varm i kläderna, så skall man icke längre hysa någon fruktan för sådana småsaker, och då vinner man ett ytterligare tillfälle, hvarunder förmögenheter regleras i viss rigtning. Jag har nu återgifvit min uppfattning af den rådande viljan inom utskottet, kanske äfven inom det nya systemet. Har jag dervid tagit miste, och skulle framtiden lemna ett bättre resultat, än jag trott kunna vinnas, så skall ingen deröfver blifva mera glad än jag. Emellertid instämmer jag i det yrkande på 4 kronors tull å mjöl, som af en föregående talare framstälts.

Herr Waldenström från Gefle: Det var en talare här i närheten af mig, som började sitt anförande med att säga, att då han i går icke hade ordet, så borde det ursäktas honom att han i dag begärt det. Jag måste i motsats härtill säga: *Ehuru* jag i går hade ordet så ber jag om ursäkt, att jag i dag åter igen nödgas begära det.

Jag skall då först och främst be att få erkänna och rätta ett misstag, som jag gjorde i går. Jag beräknade nemligen, att de föreslagna spanmålstullarne skulle komma att inbringa statsverket 12 millioner kronor. Jag beräknade dervid importen efter den siffra, som de vid betänkandet fogade tabellerna för år 1886 utvisade.

Herr Boström anmärkte deremot, att efter hans beräkning in-

komsten för statsverket icke komme att uppgå till mer än 8 millioner eller något derutöfver. Jag har nu öfvertygat mig om, att herr Boström hade rätt. Dermed vill jag dock icke hafva sagt, att 8 millioners skatt på brödet är en skatt, som i någon mån kan kallas rättvis.

Ang. tull å
malens spannmål.
(Forts.)

Herr Sandwall yttrade, att det skulle vara ett stort misstag, att den i bevillningsutskottets betänkande föreslagna tullen på mjöl vore för hög i förhållande till den i går åsatta spannmålstullen. Jag kan icke förstå ett sådant resonnement. För närvarande är ju förhållandet emellan spannmålstullen och mjöltullen lika med noll; det vill säga: det finnes ingen tull vare sig på det ena eller det andra. Nu åter föreslår man en tullskilnad af 1 krona 80 öre pr 100 kilogram, och för min enskilda del kan jag icke förstå annat än att det måste vara alldeles för mycket.

Herr Sandwall frågade, om vi ville låta den lilla återstod af qvarnindustri, som ännu finnes kvar, lefva eller ej. Han sökte äfven med åtskilliga sifferuppgifter ådagalägga, att qvarnindustrien under de senare åren gått med förlust och att den icke kunde lefva utau den föreslagna mjöltullen. Han anförde hurusom qvarnaktiebolaget i Upsala under år 1885 icke allenast icke utdelat någon ränta till sina aktieegare utan till och med måst släppa till penningar, samt att det under år 1886 visserligen haft någon förtjenst, dock icke så att det lemnat ett öres ränta på aktiekapitalet. Sedan anförde han några sifferuppgifter från ett qvarnbolag här i Stockholm som visade samma dåliga resultat. För min del tror jag, att det der i verkligheten icke bevisar så särdeles mycket. Man vet, hur det plägar gå till inom aktiebolag. Det är ofta fallet, att en affärsrörelse, som alls icke burit sig medan den tillhört ett aktiebolag, deremot bär sig förträffligt sedan den kommit i händerna på en enskild person med kunskaper och förmåga att sköta den. Riksdagen hade här i fjor på stockholmsbänken en person, som är sakkunnig i detta afseende, och som Stockholm har velat hafva hit äfven i år, ehuru domstolarne icke gillat majoritetens val, nemligen grosshandlaren Johansson. Han upplyste, att visserligen hade icke qvarnindustrien visat sig synnerligen givande under de föregående åren, men, sade han: denna industri reder sig, blott man icke förrycker den med misslyckade spanmålsspekulationer, ty sådana kan den i närvarande tider icke bära. Jag tror ock, att om man i detta afseende toge reda på de af herr Sandwall anförda qvarnaffärerna, så skulle man finna, att de ogynsamma resultat, som han omnämmt, hufvudsakligen härledt sig från misslyckade spanmålsspekulationer, förorsakade af de förhoppningar om tull, som tullbråket i landet ingifvit bolagen. Det torde dessutom vara herrarne bekant, huruledes den osynliga hand, som hufvudsakligen har ledt den protektionistiska rörelsen här i Stockholm, och som väl egentligen skapat den nuvarande stockholmsbänken, huru denna osynliga hand, i fjor viss om tullfrågans utgång i riksdagen, importerade sådana oerhörda quantiteter

Ang. tull å spanmål, innan tullen skulle hinna blifva bestämd, att kanske aldrig malens spanmål. förr någon sådan import har förekommit i vårt land.

(Forts.)

Men hvad mena för öfrigt herrar protektionister, när de tala om den ringa qvarlefva af qvarnindustrien, som finnes i vårt land? Jo, de mena vissa stora ångqvarnar i Helsingborg, Kristianstad, Eslöf, Malmö, Stockholm, Sundsvall och kanske några få andra större städer, men de tänka icke det allra ringaste på den stora qvarnindustri som bedrifves af alla de vatten- och väderqvarnar, som finnas spridda öfver allt i landet, och der den egentliga förmalningen af den svenska spanmålen försiggår. Denna industri kan gerna få gå under för de stora ångqvarnarne — det tyckes vara protektionisternas lösen i fråga om qvarnindustrien. Det är derföre icke utan allt berättigande som herr Olof Jonsson har kastat en blick in i det egentliga syftet med den nuvarande tullrörelsen i Stockholm, ett syfte, som jag visserligen icke tror förefinnas medvetet hos representanterna på stockholmsbänken, men som man med så mycket större säkerhet kan antaga vara medvetet hos den osynliga handen, som ligger bakom.

Jag skall vidare be att få göra några anmärkningar vid utskottets betänkande. Utskottet beräknar, att den föreslagna spannmålstullen af 2 kronor 50 öre, omräknad i mjöltull, skall utgöra 3 kronor 85 öre. Men utskottet föreslår tullsatsen å mjöl 45 öre högre eller till 4 kronor 30 öre. Hvarföre? Jo, derföre att qvarnegarne utom de der 3 kronor 85 öre måste hafva ersättning dels för ränta å erlagd tull dels för den högre frakt som de måste vidkännas. På sid. 12 i betänkandet heter det nemligen: »Till detta belopp (3 kr. 85 öre) måste sedermera läggas dels ränta på den erlagda tullen, dels ock någon ersättning för den högre frakt, som ett parti säd betingar i förhållande till motsvarande parti mjöl.» Bevillningsutskottet beräknar således, att qvarnindustrien fortfarande skall taga in spanmålen från utlandet. Annars vore det ju orimligt att tala om erlagd tull med ränta derpå o. s. v. Men strax nedanför heter det: »Qvarnegarne äro jordbrukarnes naturliga afnämare, och det måste derföre ligga i de sistnämndes intresse, att qvarnegarne komma i en sådan ställning, att de icke, för att kunna bestå i den skarpa konkurrensen, tvingas att till det yttersta nedtrycka prisen på den inhemska spannmålen.» Således: först förutsättes att spanmålen skall tagas in utifrån, tull erläggas och högre frakter betalas, för hvilket allt qvarnindustrien måste hafva ersättning i tullsatsen på mjöl. Sedan, endast några få rader längre ner, heter det, att spanmålen skall köpas af qvarnegarne inom Sverige. Men om så sker, då faller ju tullen bort och då bortfaller räntan derpå samt det högre fraktpriset på samma gång. Huru hänger nu det ena i hop med det andra? Det var icke alldeles utan fog, som herr Herslow sade, att det vore lämpligt att taga bevillningsutskottets betänkande till hjälpmedel vid undervisningen i logik i våra skolor, för att visa gossarne tydliga exempel på allehanda felslut.

Jag tog mig också i går friheten att påpeka ett annat förhållande, som ännu ingen af herrar protektionister har bemött, och

som synes mig vara af mycket stor betydelse. Jag skulle ock vara bevillningsutskottets ordförande, herr Boström, synnerligen tack-sam, om han ville tjena kammaren med att klarera den frågan. Här föreslås på mjöl, alla slag, en tull af 4 kronor 30 öre, men på kli deremot endast 30 öre, allt per 100 kilogram. Om jag nu antager ett utbyte af 60 procent mjöl och 40 procent kli af spanmålen, så tänker jag mig, att en mjölhandlande, i stället för att importera 1,000 kilo sammalet mjöl, med en tullsats af 43 kronor, tar in 600 kilogram finsiktadt mjöl, med en tull af 25 kronor 80 öre, samt 400 kilogram kli, med en tull af 1 krona 20 öre. När han blandat i hop dessa partier, har han således 1,000 kilo sammalet mjöl, som han fått in för en tull af 27 kronor, eller 16 kronor mindre än han skulle hafva betalt, om han tagit in 1,000 kilogram sammalet rågmjöl. Herr Johansson från Stockholm påvisade detta i fjor och hemstälde, om våra affärsmän med rätta kunde anses vara så enfaldiga, att de icke förstode att göra denna lilla manöver. På 1,000 kilogram mjöl skulle de då få vidkännas en höjning i tull af endast 2 kronor mot hvad tullen vore på 1,000 kilo omalen spanmål, ty 1,000 kilogram omalen spanmål skulle betinga en tull af 25 kronor. Och den vinsten lära de snart få syn på.

Herr talman! Det var så sent i går afton, när diskussionen slutade, att jag då icke ville begära ordet å nyo, ehuru jag gerna önskat besvara ett par talare, som då uppträdde. Det må därför tillåtas mig att nu göra en eller annan anmärkning mot yttrauden, som då fälles, och som kunna besvaras lika väl i dag, som det hade kunnat ske i går. Det var nemligen en talare på stockholmsbänken, som repeterade det vanliga uttrycket, att det är de utländska producenterna, som få betala tullen. Detta är nog under vissa förhållanden sant. Under andra förhållanden åter få producenten och konsumenten dela tullomkostnaderna. Men förhållanden kunna ock vara sådana, att konsumenterna få ikläda sig hela tullen. Detta är ock något, som alldagligen sker och som det därför vore lätt att visa. Jag skulle gerna vilja bedja den ärade talaren, min gamle vän herr Berg, att gå upp till grosshandlaren Bengtsson och med honom uppgöra om leverans af 1,000 säckar rågmjöl samt sedan låta mig veta, om han kan få dem i dag till samma pris som för 14 dagar sedan, eller om herr Bengtsson skall sälja dem till ett pris, som visar, att han beräknar att tyskarne skola betala tullen.

Det vore mycket mera att säga med afseende på hvad samme talare i går yttrade. Men i synnerhet märkvärdigt fann jag det yttrandet af honom, att superiet icke kunde tagas med som faktor vid beräkandet af orsakerna till det nuvarande betryckets intensitet, emedan, sade han, det under föregående tider supits mera än nu, medan det ekonomiska tillståndet varit vida bättre än nu. För min enskilda del tror jag, att om jag i 10 år har fört en förvänd diet och jag i dag får ondt i magen, så beror detta icke derpå, att den mat, jag åt i går, var otjenlig, utan på den diet, som jag under

Ang. tull å
malen spanmål.
(Forts.)

Ang. tull å många år fört. På samma sätt förhåller det sig nu också med supe-
malen spanmål. riet — det är dess verkningar som nu göra sig kända, och det
 (Forts.) borde just denne ärade talare hafva gjort sig till taleman för här i kammaren.

Han yttrade vidare, att man väl kan måla leende ängar och vackra kor på tafflor, men man kan icke mjölka de korna. Han fälde detta yttrande med anledning deraf, att jag framdrog några uppgifter ur den ekonomiska komiténs betänkande, hvilket dock icke är någon fantasiskapelse, utan utgör resultatet af allvarliga och grundliga undersökningar.

Slutligen fick man ock höra det egendomliga påståendet, att det af mig uppvisade exportöfverskottet i Sveriges handel med landtmannaprodukter under år 1886 bevisar just ingenting. Ja, mine herrar, så skall det låta. Ett importöfverskott bevisar alldeles orimligt mycket, men när det händer, att man får ett exportöfverskott på mer än 15 millioner, så är det just ingenting att fästa sig vid!

Men det var egentligen icke om detta jag ville tala, utan jag ämnade svara på hvad herr Lindmark yttrade angående socialismen. Det är en gammal och vanlig sak, att man försöker skrämma lättskrända menniskor. Lyckligtvis är jag icke särdeles nervös. Men då jag hörde af herr Lindmark, att socialismen är svaret på frihandeln, så kunde jag icke undgå att erinra mig, huru som Bismarck under många år kört med socialismen för att i alla möjliga frågor få sin vilja fram. Jag hemställer till herrarne, om vi i vårt frihandelsvänliga land någonsin hafva skådat sådana socialistiska rörelser som i det protektionistiska Tyskland. Just i de länder, som äro starkt protektionistiska, såsom Tyskland, Ryssland och Amerika, är socialismen starkast. Och skulle vi väl önska deras sociala förhållanden hit öfver till vårt land? I England, deremot, der frihandeln herskar, är socialismen ofantligt lindrig i jemförelse med de nyss nämnda länderna. Emellertid skall jag be att få hänvisa herr Lindmark till en auktoritet, som torde förstå denna sak bättre än både han och jag, och det är den bekante socialisten och skräddaren Palm. Denne yttrade på ett möte här i Stockholm förlidet år, att ingenting kunde bättre tjena socialismens sak, än om Riksdagen beslöte och regeringen accepterade tull på spanmål.

Hvad slutligen beträffar herr De Laval's yttrande i går, så beklagar äfven jag, att det stycke, han anförde, har kommit bort ur katekesen, men hvad frihandeln har dermed att göra, det begriper jag alls icke. Herr De Laval's yttrande i den delen påminde mig om hvad jag i höstas läste i en tidning i Upsala, att den osäkerhet, som rådde på Upsala gator, samt upsalapolisens oförmåga att stäfdensamma, skulle hafva sin yttersta grund i den themptanderska ministären!

Herr De Laval sade vidare, att Sveriges produktion skulle af försynen vara afpassad för dess $4\frac{1}{2}$ millioner invånares konsumtion, och att Sverige därför skulle producera för sig sjelft. Jag undrar,

huru det skulle gå, om alla folk skulle tänka så, och Sverige blefve tvunget t. ex. att äta upp de 17 $\frac{1}{2}$ millioner kilogram smör om året, som vi nu exportera utöfver importen. Jag undrar hvad mejerierna då skulle få för smöret, åtminstone icke så mycket, att det skulle löna sig att göra några separatorer vidare!

Ang. tull &
malenspanmål.
(Forts.)

Herr Gibson: Den under gårdagen förda diskussionen rörde sig hufvudsakligen om tullfrågan i dess allmänhet, hvaremot vi nu kommit in på en särskild del af densamma, nemligen mjöltullen. Jag fann i går icke anledning att yttra mig, men ber nu vid detta tillfälle att rörande sjelfva sakförhållandena få tillägga något till hvad som förut blifvit sagdt af talarne på jönköpings- och upsalalänsbänkarne.

Först och främst ber jag likväl att få vända mig till den siste talaren med besvarande af frågan: Hvem är det som får betala tullen? Hvad spanmål beträffar, är det klart, att när ett stort producerande land säljer till ett mindre konsumerande, så får det konsumerande landet betala tullen, och motsatsen inträffar, när det mindre producerande landet säljer till ett större konsumerande. Således blir det Sverige, som får betala tullen för spanmålen, åtminstone till en början. Detta antagande kan jag icke frångå. Men det är icke fullkomligt samma förhållande beträffande tullen å malen spanmål. Skulle hela den här föreslagna tullen utöfva sin verkan till förhöjande med motsvarande belopp af priset för sammalet mjöl, så skulle jag för min del icke vara med om att rösta för det föreliggande förslaget. Men när man betänker, att alla våra qvarnar, utom några få, äro inrättade för förmalning af sammalet eller toppmalet rågmjöl, så är jag öfvertygad, att vårt lands qvarnar äfven kunna fylla landets behof af sammalet mjöl, och jag stöder detta mitt påstående på de officiella siffror, som finnas att tillgå. Importen af sammalet rågmjöl från Ryssland är i sjelfva verket ganska ringa. Deremot utgöres den största införseln deraf af så kalladt toppmalet och finsiktadt rågmjöl. Det var en talare i går, som sökte lägga kammaren på hjertat, att vi icke skulle fördyra särskildt det sammalda rågmjölet, och han åberopade dervid en i Första Kammaren väckt motion, i det han gjorde sig till tolk för hvad denne motionär yttrat, nemligen: »att groft sammalet rågmjöl, den fattiges viktigaste och outhärligaste näringsämne, icke ålägges högre skatt än densamma som qvarnarne drabbas utaf» o. s. v. Men vända vi om bladet, finna vi hursom samme motionär yttrat rörande spanmålstullarne på andra sidan, i sin derpå följande motion: »Under sådana förhållanden vore det enligt min förmening en galenskap att här börja med en låg tull» o. s. v. Och om man än ytterligare vänder bladet, så säger motionären i en ny motion: »En pålagd hög sådes- och mjöltull skadar i högsta grad de fattigaste klasserna» o. s. v. Det hade varit önskligt, att den ärade talaren på vermlandsbänken

Ang. tull å undersökt halten af sådana motioner, då han helt visst skulle ha dragit i betänkande att göra sig till målsman för någon af dem.

(Forts.)

Vid bestämmande af tullen på mjöl måste hänsyn tagas till två faktorer, nemligen *dels* den utbytesprocent, som fås vid förmalningen, *dels* konkurrensen med Tyskland. För att utreda dessa frågor har jag förskaffat mig siffror dels rörande medelstora vattenqvarnar här i landet, dels från Danmark och dels från Tyskland. Hvad beträffar vattenqvarnarne, så är det naturligt, att de icke kunna stå på den höga ståndpunkt som de numera inrättade så kallade valsqvarnarne. Dessa senare lemna qualitativt en vida bättre produkt än stenqvarnarne. Utbytesprocenten är vid en vattenqvarn i fråga om toppmalet mjöl: mjöl 78,33 procent, kli 16,67 procent, afdamning 5 procent. I fråga om rågsikt erhålles: prima mjöl 60 procent, secunda mjöl 16,67 procent, kli 16,67 procent, afdamning 6,66 procent. I fråga om hvetet är utbytet: prima mjöl 60 procent, secunda mjöl 18,33 procent, kli 16,67 procent och afdamning 5 procent. Detta mjöl betingar emellertid ett lägre pris, emedan det i qualitativt hänseende icke kan jämföras med det mjöl, jag nu vill omförmåla. Mina upplysningar i fråga derom stöda sig på danska uppgifter. Under nuvarande förhållanden kan man ej antaga, att danskarne uppställa sina beräkningar alltför gynnsamt för qvarnegaren. Dock är jag förvissad, att uppgifterna äro fullt tillförlitliga. Nu är förhållandet, att den svenska och utländska spanmålen icke lemnar samma utbytesprocent, och endera sorten kan icke med fördel användas till förmalning för sig utan måste sammalas. Hvad svensk råg beträffar, lemnar den i utbyte 60 procent fint mjöl, 4 procent eftermjöl och 31 procent kli. Utländsk råg lemnar 65 à 66 procent fint mjöl, 5 procent eftermjöl och 25 procent kli. Det svenska hvetet lemnar 68 procent fint mjöl, 7 procent secunda mjöl, i två kvaliteter, och 21 procent kli. Utländskt hvetet lemnar 70, 72 till och med 74 procent fint mjöl, 7 procent secunda mjöl, likaledes i 2 kvaliteter, och 15 à 19 procent kli. Om jag nu skulle evalvera tullsatserna på spanmål till mjölet, det vill säga antaga, att spanmålstullen skulle utöfva inflytande med hela sitt belopp på prisen för så väl svensk som utländsk spanmål, så skulle den tullsats, som qvarnegarne finge betala per 100 kilo mjöl, utgöra med ett räntetillägg för tullbeloppet för mjöl af svensk råg 3 kronor 98 öre, för mjöl af utländsk råg 3 kronor 64 öre, för mjöl af svenskt hvetet 3 kronor 40 öre och för mjöl af utländskt hvetet 3 kronor 26 öre. Men vi hafva äfven en annan omständighet att taga i betraktande, nemligen att det svenska kliet icke uppnår samma pris som det danska. Om jag får lita på de uppgifter, som jag härutinnan erhållit, så skulle prisskilnaden vara så stor, att den i det närmaste uppväger hela den tullpremie, som qvarnegarne genom tullsatsen i bevillningsutskottets förslag, jämförd med medeltalet af mina förutnämnda siffror, skulle komma att erhålla.

Jag tillåter mig härefter öfvergå till förhållandena i Tyskland. I Tyskland är, såsom herrarne veta, en ganska betydande restitution

åsatt för utförsel af mjöl, hvilket utöfvar ett högst väsentligt inflytande på de svenska förhållandena. Det faktiska förhållandet är, att om priset exempelvis i Tyskland är 16 riksmark på 100 kilo inhemsk vara, så är det ungefär 18 riksmark på utländsk. Till följd af tullen kan nemligen den inhemska varan icke uppnå samma pris som den utländska. Antager jag då, att inom Tyskland i förmalningen ingå 66 kilogram inländsk och 34 kilogram importerad vara, utgör priset här för 16.68 riksmark eller 15 kronor 1 öre samt med tillägg af malarlön, 1 krona 70 öre, 16 kronor 71 öre. Af förmalningen fås 24 kilogram kli och 72 kilogram mjöl, hvadan 100 kilogram mjöl komma att stå till 20 kronor 54 öre. Den tullrestitution, som sedermera erhålles, utgör efter 5 riksmark per 75 kilogram 5 kronor 99 öre, då varan kan efter tillägg af frakt till Sverige, eller 60 öre per 100 kilogram, af den tyske qvarnegaren här försäljas för 15 kronor 15 öre. Tillämpar man nu alldeles samma beräkning här i Sverige, så ställa sig siffrorna på följande vis. 100 kilogram hvete à 13 riksmark kosta 11 kronor 70 öre, hvartill bör läggas frakt och assurans 40 öre samt förmalningskostnad 1 krona 70 öre, eller således 13 kronor 80 öre. Här af fås 24 kilogram kli à 8 öre, eller 1 krona 92 öre, och 72 kilogram mjöl, hvilka således kosta 11 kronor 88 öre, eller för 100 kilogram 16 kronor 50 öre. Under alldeles samma förutsättningar uppstår således en differens till Tysklands favör af 1 krona 35 öre per 100 kilogram, som tyskarne erhålla genom exportpremien. Med afseende å råg är förhållandet liknande, och uppstår i fråga derom en differens till Tysklands favör af 2 kronor 28 öre. Om vi således lägga dessa siffror till de svenska tullsatserna på omalen spanmål, så skulle, för att göra de svenska qvarnegarne likställda med de tyska, malet hvete draga en tull af 4 kronor 70 öre och malen råg 6 kronor 8 öre. Vid sådant förhållande kan jag icke finna, att utskottet gått för långt, men väl att det handlat klokt och välbetänkt, då det föreslagit tullen å malen spanmål till 4 kronor 30 öre per 100 kilogram.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Herr E. W. Carlson: Jag hade icke ämnat begära ordet i denna fråga. Jag har hela gårdagen uppmärksamt lyssnat till hvad som anförts så väl till klander af utskottets betänkaude som till försvar för detsamma, och jag tycker, att diskussionen varit precist densamma nu som för tre år sedan. ty jag har icke hört något nytt. En skilnad finnes dock, nemligen att väsentliga förändringar sedan dess skett utom våra gränser. Såsom herrarne väl veta, hade Tyskland då en tull af endast 3 riksmark på malen spanmål, men då vi för ett år sedan diskuterade föreliggande fråga, hade den tyska mjöltullen gått upp till 7,50 mark, och sedan dess har tullen åter höjts och utgör nu 5 mark för spanmål och 10,50 mark för mjöl. Jag ber då få förklara, att bevillningsutskottet hvarken varit likgiltigt eller lättsinnigt vid undersökningarna för bestämmande af de tull-

Ang. tull å
malen spanmål.

(Forts.)

Ang. tull &
malen spanmål.
(Forts.)

satser, som rättvisligen borde åsättas den malda spaumålen i förhållande till den omalda. Jag är ledsen att nu icke kunna säga något nytt, men då man här tyckes hafva svårt att fatta, att de föreslagna siffrorna hafva någon betydelse, tager jag detta som en ursäkt för hvad jag nu möjligen kommer att upprepa.

Det har nu visat sig att 100 kilogram omalen spanmål betinga en tull af 2.50 kronor. Af denna quantitet kan man vid förmalningen icke få mer än 65 eller af hvete ända till 70 procent mjöl — af rågen blir kanske icke ens 60 procent. Jag har i detta fall skaffat mig underrättelser från eldquvarn här i staden, der mycken säd males — man har satser på omkring 300,000 centner — och der har visat sig, att den högst erhållna mjölquantiteten uppgått till i genomsnitt 65 procent. Jag tror att man måste sätta tillit till denna uppgift, som lemnats af hederlige män. Förutnämnda spanmålstull, 2.50 kronor, omräknad i mjöltull det vill säga dividerad med 0.65, gör ungefär 3.85, som 100 kilogram mjöl då i verkligheten skulle kosta i tull. Då det gäller att åsätta tull, måste man naturligtvis göra sina beräkningar efter importerad spanmål och icke efter den inom landet producerade. Om vi nu till dessa 3.85 lägga 45 öre, komma vi till precis den summa bevilningsutskottet här föreslagit, eller 4.30 kronor. Qvarnegarne få alltså en favör af 45 öre per 100 kilogram, icke 1 krona 80 öre såsom några här tyckas anse; ty vi måste beräkna efter 65 och icke efter 100 procent. Jag ber nu få erinra, att dessa 45 öre utgöra icke något skydd för qvarnindustrien, ty denna näring har stora driftkostnader, och jag tror nog herr Lyttkens själf vet, att till exempel icke qvarustenar hålla i evig tid utan springa sönder eller måste huggas om. Vi ha därför ansett, att då vi endast gifvit dessa industriidkare 45 öre, hafva vi så att säga satt knifven på deras hals, men vi hafva ingalunda sagt, att de derigenom äro skyddade. Nu kan man också resonera som herr Jonsson i Hof, att då qvarnindustrien hittills kunnat existera utan skydd, måste dessa 45 öre ändå vara bättre än intet. Jag vill dock säga herr Jonsson, att de qvarnverk i vårt land, som äro af större betydenhet, tillkommit under åren 1880 och 1881, då här fanns en registreringsafgift, och när en dylik anläggning en gång är gjord, kan man icke så lätt taga bort den, om också skyddet undanröjes eller den ger dålig ränta, ty deremot tala många skäl, såsom den arbetarpersonal, som man vill gifva sysselsättning, m. m.

Man måste nu icke endast se, huru det skulle ställa sig för de svenske qvarnidkarne, utan äfven huru de tyske qvarnegarne komma att stå emot de svenske. Om den tyske qvarnidkaren exporterar 100 kilogram mjöl till Sverige eller något annat land, får han därför 6.50 mark, det vill säga 65 procent af 10 mark, utaf tyska statsverket. Detta belopp är högre än den hos oss föreslagna mjöltullen, och tysken kan derjemte framställa varan billigare än de svenske qvarnegarne. Sätta vi nu tullen på mjöl till endast 4 kronor, blir följden den, att i stället för utländsk spanmål kommer att im-

porteras utländskt mjöl, och derigenom måste naturligtvis våra qvarnar med sin stora personal gå under. De af mig nu meddelade sifferuppgifterna äro verkliga fakta. Men de beräkningar, som här gjorts af vissa personer angående den stora vinst, som qvarnindustrien skulle få, äro icke rigtiga, liksom icke heller den slutsats, man i sammanhang dermed velat draga, eller att här icke vore fråga om att skydda den svenske spanmålsodlaren, utan man skulle fortfarande såsom hittills importera säd, förmala och sälja densamma samt förtjena derpå. Ja, men det veta ju herrarne mycket väl, att största delen af det mjöl, som förbrukas af allmänheten, är icke siktadt rågmjöl eller hvetemjöl, utan sammanmalet mjöl, och detta males i de respektive hemorterna på väderqvarnar, vattenqvarnar eller stundom på mindre ångqvarnar, och dessa qvarnar komma naturligtvis fortfarande att existera, så vidt icke mjöltullen blir så låg, att det blir fördelaktigare att köpa mjöl utifrån än spanmål, och det fruktar jag blefve fallet, om man antog så låga tullsatser, som några här föreslagit.

Ang. tull å malen spanmål.
(Forts.)

Man har hållit sig till talet 3.33, såsom representerande högsta utbytesprocenten, 75 procent. Jag har varit i tillfälle att se ett bref från en stor spanmålsimportör i Sundsvall, hvilken från dervarande tullkammare skaffat sig uppgift på huru stor mängd spanmål införts till Sundsvall. Jag vill minnas, att det der var 152.000 tunnor, som under sistlidna år af tullverket antagits vara rågmjöl. Denne affärsman förklarade dock, att det icke var rågsikt, utan siktadt hvetemjöl eller annat. Huru detta kan komma sig, vet jag icke, men det bevisar, att det kan komma in siktadt rågmjöl under namn af siktadt hvetemjöl. Från Ryssland inkommer också högst litet sammanmalet mjöl, utan mest siktadt. Jag vet, att utskottet nu gjort omvetsgranna beräkningar rörande förhållandet mellan malen och omalen spanmål, ty äfven jag har förut fruktat för denna höga siffra af 4.30 kronor, men anser den nu vara nödvändig. Min högsta önskan hade dock varit, att Riksdagen i år stannat vid de i fjor beslutade tullsatserna; men då vi sett hur det gått till i utlandet, så måste vi följa med.

Herr Jonsson i Hof säger, att i betänkandet står, att man nu icke vågade taga ett så stort steg, som utskottet helst önskade. Men detta ord förekommer ju i sammanhang med att utskottet talar om huru högt skydd den tyska qvarnindustrien har, och utskottet har icke velat nu föreslå så hög tull, utan ansett sig böra och kunna stanna vid det som nu blifvit hemställt.

Beträffande den sammanställning, man här gjort mellan tullfrågan och socialistfrågan, anser jag tenligen olämpligt att blanda i hop dessa saker, men då en föregående talare gjort det, anser jag mig också kunna våga det. Denne talare åberopade såsom en auktoritet skraddaren Palm; jag skall då be att få åberopa en annan auktoritet, nemligen socialisten Marx, som var ledamot af tyska riksdagen år 1879, då tullstriden der pågick, och han säger, att socialismen bäst

Ang. tull å trufdes under frihandels skydd, derfor vore han frihandlare. Jag
malens spanmål. vet icke hvilken är den störste auktoriteten, Palm eller Marex, men
(Forts.) desse herrar äro dock af olika åsigt i detta fall.

Herr talman! jag ber få yrka bifall till utskottets förslag om 4 kronor 30 öres tull på mjöl.

Häruti instämde herr *Börjesson*.

Herr Farup: Väl vetande, att alla försök att nu åstadkomma någon ändring i de förslag, som här föreligga till afgörande, äro fruktlösa, hade jag i dag ämnat iakttaga tystnad. Det var emellertid en talare på stockholmsbänken, som uppkallade mig. Han hade förmodligen icke hört hvad jag i går sade. Jag skyndade ned och tog ett utdrag här hos stenograferna. Deraf framgår, att jag i går yttrade: »En arbetarefamilj, bestående af man, hustru och 3, 4 barn, behöfver i medeltal årligen 6 à 8 säckar mjöl. Den föreslagna tullen utgör 4 kronor 30 öre för 100 kilogram. Den direkta skatt, som man vill lägga på denne arbetare, blir sålunda årligen 25 à 30 kronor.»

Jag hade icke den lyckan att kunna höra hvad den ärade talaren sade, ty i akustiskt hänseende är denna sal mindre ändamålsenlig. Emellertid har det sagts från flera håll, att vida högre siffror blifvit lagda mig i munnen än den ofvannämnda, och deremot ville jag nu nedlägga en gensaga. Jag påstår fortfarande, att min uppgift är rätt. Det finnes många arbetarefamiljer, som uppgå till 8, 10, ja, 12 individer. Dessa måste hufvudsakligen söka sin föda i mjölet, därför att de sjelfva icke hafva någon boskap, och mjöl är den billigaste varan. Många arbetare behöfva vida mera än här af mig anförts. Jag har i går visat och vidhåller det ännu, att till följd af de svåra kommunikationerna, som vi icke fått någon eller i alla fall blott mycket ringa hjälp att förbättra, äro vi i den ort, der vi bo, tvungna att taga vår spanmål öfver Norge, der en jernväg tangerar gränsen på endast 4 mils afstånd, så framt vi nemligen icke vilja forsla den 24 mil landvägen. Jag kan ej förstå annat, än att åläggande af tullen för oss äfven är en motsvarande höjning i mjölpriset. Jag begriper ej, huru jag skall kunna få den ålagda tullen nedprutad. Då jag kommit till tullstationen, har det aldrig lyckats för mig. Kanske kan det lyckas bättre för andra, som bättre förstå sig på saken. Vi måste taga varan denna vägen och erlagga hela tullen, om vi icke vilja offra en forlön, som är ännu odrägligare.

Jag ber vidare att med några siffror få tydliggöra, huru denna beskattning kommer att verka i vår ort. Den kommun, jag tillhör, behöfver årligen cirka 1,000 säckar mjöl, ty der odlas ingen spanmål. För hela socknen uppgår sålunda tullen till fyra à femtusen kronor om året, hvilket nu blir en direkt skatt, som lägges på denna lilla socken; och jag ser intet medel att komma ifrån den. Det kommittentskap, jag har den äran representera, förbrukar årligen

cirka 10,000 säckar mjöl. Äfven de öfriga socknarna inom kommittentskapet taga till större delen sitt mjöl öfver Norge till följd af de dyra kommunikationerna med det öfriga Sverige, der säd odlas till afsalu. Det blir alltså en direkt skatt af omkring 45,000 kronor, som genom de föreslagna tullarne kommer att påläggas mitt kommittentskap. Man söker göra troligt, att tullarne icke skulle öka varans pris till hela deras belopp. Mine herrar! Jag ser icke, huru vi skola kunna vinna den ringaste nedsättning, ty tullstationen vill hafva sitt; vi slippa icke ifrån det.

*Ang. tull å
malenspanmål.
(Forts.)*

Så ofta det talats om bidrag till Norrland, hafva vi alltid fått höra, huru mycket andra delar af detta landet fått och huru mycket Norrland redan kostat riket, utan att dock den del af Norrland, jag tillhör, fått något; men nu tvekar man icke, efter »samvetsgräns» öfvervägande, som en talare å Stockholmsbänken nyss sade, att pålägga dessa delar af landet en skatt, hvarmed den nyare tiden och knappt någon föregående har något jemförligt att uppvisa.

Vid beräkandet af den tull, som man nu vill lägga på mjöl, har man helt och hållet, enligt hvad det förekommer mig, förbigått en faktor, nemligen kliet. Det glömma de helt och hållet bort, ty man beräknar tullen på mjöl endast med de siffror, som gälla finsiktadt eller sammalet mjöl; men jag tror, att äfven kli bör tagas med.

Jag vill icke emot protektionisterna rada upp några siffror för att vederlägga dem, ty vi slå här visst icke i hjel eller öfvertyga hvarandra med siffror, om de ock i vissa fall kunna vara bevisande. Jag vill dock nämna, att äfven jag är qvarnegare och min åsigt är, att den vinst, som herrar qvarnegare skulle bereda sig på tullen, icke understiger 1 krona per 100 kilogram.

Hvad en qvarnegare nu ville förbehålla sig som särskild premie (utöfver vanlig vinst) för hvarje arbetare, som han sysselsätter vid sin qvarn, uppgår till icke mindre än 10 kronor per dag, och icke har jag blifvit öfvertygad genom de siffror, hvarmed man nu sökt göra en annan uppfattning gällande. Vill man här uppdraga jemförelser mellan vårt land och utlandet, så kunna sådana jemförelser väl hafva betydelse i några afseenden, men knappast i hufvudsak. Vi hafva icke en militarism sådan som i Preussen, der allt hvilat på bajonetten; när alla menniskor i vårt land blifvit slafvar under en sådan militarism, då kunde man komma med jemförelser. Det är militarismen, som i Preussen har framtvingit den högre tullen så väl på spanmål som på mjöl.

Det var detta jag önskade säga. Jag gör intet yrkande, då jag inser, att det i alla fall numera ej skulle tjena till någonting.

Herr Petersson i Runtorp: Herr talman, mine herrar! Det förvånar mig icke, att det uppstått diskussion om denna fråga, ty det ligger otvifvelaktigt mycket nära till hands, att man vid första påseende tycker, att då man åsätter tull med så stor skillnad på den sammalna och den omalna spanmålen, och tillika tänker sig

Ang. tull å malenspannmål. att den högre tullen drabbar det sammalna och finsiktade mjölet lika, den proportion icke blifvit iakttagen, som man bör hafva i stadigt ögonmärke, då det är fråga om skydd för de svenska näringarna, nemligen att det bör stå i förhållande till det arbete, som blifvit nedlagdt på den producerade varan. Det ser, som sagdt, ut, som skulle här en missproportion vara för handen. Men har man sakkännedom och kunskap om hvad som talats och skrifvits i denna fråga, så inser man, att så ej är förhållandet. Det visade sig ju, då man för några år sedan åsatte en viss afgift på vissa slag af spannmål, den så kallade registreringsafgiften, huru omöjligt det var för tulltjenstemännen att skilja emellan det ena och det andra slaget, och så förhåller det sig äfven här. Ty om man inför sammalet mjöl, så kan man med en mycket enkel inrättning sikta det, och då skulle man, i händelse man icke satte denna högre tull på mjöl i allmänhet, helt och hållet förstöra den industri, som förmler spanmålen till finare mjölsorter. Möjligen skulle en och annan kunna tycka, att denna höga tull på de olika mjölsorterna skulle skada produktionen af sammalet mjöl, men att så ej är förhållandet, torde hvar och en lätt kunna tänka, som vet, hvilken utveckling vår qvarnindustri har tagit, i synnerhet den mindre. Jag tror derföre icke, att denna klagan är befogad, utan att den fria täflan skall medföra, att den högre tullsatsen ej kommer att utöfva någon märkbar inverkan på produktionen af det sammalna mjölet. Men att man deremot vill undvika den starka importen af finmalet mjöl, synes lätt förklarligt.

Jag tror derföre, att man målar hin onde på väggen, då man talar så mycket om denna sak, och att förhållandena komma att reglera sig sjelfva. För öfrigt vill jag säga, att jag tror, att man här har så många förhållanden att taga i betraktande, att man omöjligen första gången kan träffa det absolut rätta. Men fins det en allvarlig vilja att träffa det rätta, så hafva vi ju årliga riksdagar, och då kan ju en ändring snart ske, om tillämpningen visar, att tullsatserna behöfva jemkas åt det ena eller andra hållet; och detta kan ju äfven vara en tröst för dem, som frukta tullarne. Jag föreställer mig nemligen, att äfven dessa vilja söka det rätta och icke blott framkasta de obotfärdiges förhinder.

Jag tror dessutom, att det är af stor vikt, att man icke nu för tillfället gör några särskilda förändringar i utskottets förslag, emedan det då skulle bli gemensam votering, och det voro högst olämpligt att draga ut på tiden genom en sådan. Låt vara att Stockholms hamn är belagd med is, så äro dock icke vestkustens hamnar det. Om man droge ut på tiden, komme deraf att följa en stor import, och om olämpligheten af en sådan har man riklig erfarenhet. Jag tror derför, att det för närvarande är lämpligast och bäst att bifalla utskottets förslag.

Då jag har ordet, vill jag på samma gång anmärka, att det borde hafva varit frestande för mig, som andra, att tala om gårdagens

diskussion, men jag finner detta olämpligt och vill bara rigta en fråga till herrar frihandlare. — Hvad tro herrarne sig väl hafva vunnit genom sina anföranden? Ha ni vunnit någon röst för eder sida? Nej, den som aldrig så litet känner ställningen och förhållandena, vet, att det ej vanns en enda röst eller öfver hufvud något annat än att förarga sina motståndare. Dessutom vill jag icke göra mig skyldig till att upprepa hvad andra förut sagt, helst som jag af erfarenhet vet, att det lönar sig lika litet för oss protektionister att tala med frihandlare, som det skulle löna sig att tala sundt förnuft med herr mäster Palm, eller med en religiös fantast i religionsfrågor.

Ang. tull å
malenspanmål.
(Forts.)

Jag slutar med att yrka bifall till utskottets förslag oförändradt.

Herr Stjernspetz: Då jag förnummit, att en eller annan talare velat bestrida mina uppgifter om åtgången af mjöl för de arbetare, som jag har i min tjänst, vill jag till mitt förra yttrande göra ett par tillägg så till vida, att jag menade icke blott åtgången af mjöl, utan äfven af ärter och gryn. Men detta förändrar icke det förhållande jag förut uppgifvit. Herr Widström torde kunna hafva någon rätt i sitt påstående, som jag af bullret i kammaren dock ej riktigt hörde. Arbetarne i städerna konsumera säkerligen icke så mycket mjöl som arbetarne å landsbygden, enär de förre hafva lättare tillgång att få färsk fisk och kött för billigt pris, och så snart dessa födoämnen stå att få för rimligt pris, intaga de vanligen ett större rum i hushållningen; men på landsbygden äro dessa födoämnen ytterst sällsynta och detta är orsaken, hvarför mjölet der spelar en så stor rol i hushållen. I förbigående vill jag för öfrigt upplysa, att längre norr ut vid ett annat verk i Dalarne mjölåtgången är ännu större än hvad jag uppgifvit.

I fråga om socialismens förhållande till tullfrågan vill jag inlägga en bestämd gensaga mot det påståendet, att motståndarne mot spanmålstullar eller frihandlarne skulle på något sätt hafva visat några socialistiska tendenser eller genom sina åsikter befordrat något sådant. Förhållandet härutinnan är det alldeles motsatta. Vi behöfva blott läsa igenom bevillningsutskottets betänkande för att finna, att de framställda skälen för dessa tullar på födoämnen äro rent socialistiska. Der säges att jordbrukaren bör hafva bättre lön för sin möda. Han har icke ränta på det kapital, han lagt ned i sin egen dom, han har icke tillräcklig ersättning för sitt arbete och besvär, och det är för att förskaffa honom detta som man vill lägga tull på jordbruksalster och begär lagstiftningens hjälp dertill. För detta ändamål skola således alla skatta. Hvad är det nu å andra sidan som socialisterna säga? De säga: vi vilja hafva en dräglig tillvaro; vi vilja hafva en arbetsdag, hvars maximum är bestämdt, på det vi ej må utslita vår kropp i förtid, och vi vilja hafva en minimiarbetslön, på det vi må kunna lifnära oss och de våra. Detta är ungefär hvad socialisterna predika. Jag vill då fråga herrarne, om denna

*Aug. tull å
malens spanmål.*
(Forts.)

begäran om tull icke är så ren socialism, att den kan sättas i fullkomlig jembredd med den, som predikas af våra arbetare. För den opartiske synes arbetaresocialismen till och med mera berättigad, så länge den blott inskränker sig till fordran om det nödvändigaste för tillvaron. Kasta vi blicken på Tyskland, se vi också, att Bismarck, samtidigt med spanmålstullarnes införande, äfven framlagt flere lagförslag i ren socialistisk riktning till förmån äfven för arbetarne. För min del har jag, såsom herrarne veta, i en motion väckt förslag om, att, i fall lifsmedelstullarne ginge igenom, statsverkets inkomst af dessa tullar skulle särskildt bokföras för att komma den stora arbetande befolkningen till godo. Jag har ansett mig böra göra detta för den fridens ande, som här talats om och som jag önskar må blifva rådande, samt för att minska verkan af dessa spanmålstullar, och jag hoppas och tror, att kammaren, åtminstone en stor del af densamma, bör kunna lyssna till denna motion. Jag hyser visst icke annars några socialistiska sympatier, men jag anser det jag föreslagit vara det minsta Riksdagen kan göra för att statens inkomst af tullen på spanmål må komma de arbetande klasserna till godo.

Hvad beträffar ett annat påstående, som jag hört från flera håll, eller att arbetslösheten skulle vara så stor och näringarna så ytterst betryckta, så äro dessa förhållanden relativa och ej heller så allmänna som det påstås. Hvad arbetslösheten i landsorten beträffar, kan jag försäkra, att jag inte sett till någon sådan; tvärt om klaga jordbrukarne detta år likasom under föregående, att det är med största svårighet de äfven mot god betalning kunna erhålla den behöfliga arbetskraften. I skogsbygden, har jag icke heller sett någon sysslolöshet, utan den arbetslöshet som finnes, förekommer hufvudsakligen i de större städerna, der förut rådt en öfverdrifven byggnadsverksamhet, som nu är på stark återgång, hvarigenom en hel del arbetare, som dermed varit sysselsatte, nu äro utan arbete. Det förefinnes sålunda blott en partiel arbetslöshet, med hvilken frihandeln intet har att skaffa.

Lika öfverdrifvet som talet om en förment arbetslöshet är, är äfven det om det allmänna betrycket. De jordbrukare, som öfvergått till ett mera förnuftigt system i jordbrukshandteringen, reda sig lika bra som någon annan; och hvad beträffar de olyckor och konkurser, som uppstått, så vet hvar man, att de berott på svindelaffärer utan tillräckligt kapital samt att dessa svindlerier dragit mången oskyldig med sig i fallet.

Att brottens antal skulle hafva ökats under frihandelstiden och att de skulle komma att minskas under protektionismen, som jag tror herr De Laval yttrade, kan icke vara annat än en bedräglig förhoppning, hvilande på allt annat än den verkliga erfarenheten. Vår statistik visar nemligen med omutliga siffror, att brottens antal så väsentligt minskats under dessa 30 s. k. frihandelsår, att det är nästan underbart. Om de föreslagna tullarne skulle komma till stånd

och en längre tid blifva bestående, skola helt visst våra fångelser snart befinnas för trånga att hysa det tilltagande antalet brottslingar. Profet vill jag visst icke utgifva mig för att vara, men herrarne skola få se, att det kommer att ligga sanning i detta mitt påstående.

*Ang. tull &
malen spannmål.
(Forts.)*

Beträffande för öfrigt det betryck, som finnes i landet, så finnes sådant i alla andra länder, äfven de mest skyddade och protektionistiska. Jag för min del tror att hvarken protektionism eller frihandel är något absolut medel att förekomma detta betryck, emedan detsamma beror af många andra faktorer. Bland de större af dessa räknar jag det krigstillstånd, hvari Europa befinner sig, och de oerhörda militära bördorna, hvarjemte den minskade guldproduktionen äfven torde hafva något inflytande dervid. Om vi efter tullarnes antagande få bättre eller sämre tider, beror det icke på tullarne, utan på den allmänna världshandeln gång. Sverige är en alltför obetydlig del af den stora världen för att vi i det fallet kunna betyda något med våra åtgärder.

Hvad nu särskildt mjöltullen beträffar, så vill jag för min del, då vi nu fått spannmålstullar, bidraga att på allt sätt ställa tullarne i den bästa harmoni med hvarandra. Härvid fruktar jag dock, att en alltför hög mjöltull skall komma att lägga hela spannmålshandeln så väl som mjölhandeln i de större qvarnegarnes händer. Jag tror dessutom, att, om qvarnegarne blifva för mycket skyddade, de antingen komma att nedsätta priset på spannmålen eller taga sin spannmål utifrån hellre än att betala landmännen det högre pris, de hafva förhoppning om att erhålla, likasom jag tror att hela qvarnindustrien kommer att samlas i några få stora qvarnverk, under det de mindre qvarnarne i landsorten komma att gå under. För öfrigt anser jag mig icke kunna bestämdt påstå, att den föreslagna tullen verkligen är för hög i förhållande till den å spannmål, men jag har velat framhålla min farhåga för möjligheten deraf och de olägenheter, som deraf skulle uppstå.

Herr Jansson i Krakerud instämde i detta anförande.

Herr Bruse: För att ej göra mig skyldig till samma fel, som åtskilliga andra talare gjort sig skyldiga till, nemligen att upprepa ett och detsamma undan för undan, skall jag inskränka mig till att yrka, att tullen på sammanmalet rågmjöl skiljes från tullen på de bättre, förädlade mjölsorterna. Jag anser därför att herr L. O. Smiths motion i Första Kammaren, n:o 55, bör tillämpas med afseende på det sammanmalna rågmjölet, och jag gör detta af det skäl, att jag tror att det icke behöfs någon särdeles stor konst eller optiska instrument för att skilja sammanmalet rågmjöl från finsiktadt.

Jag får därför yrka, att malen spannmål, mjöl och gryn, alla slag, äsattes en tull af 4 kronor för 100 kilogram, med undantag likväl för groft sammanmalet rågmjöl, för hvilket tullen bestämmes till allenast den för omalen råg beslutade tullen af 2 kronor 50 öre för 100 kilogram med tillägg af 3 procent.

Ang. tull å
malen spanmål.
(Forts.)

Herr Dieden: Alldenstund jag i går uttalade mig mot spanmålstullarne, anser jag mig nu böra upplysa, att jag anser den föreslagna mjöltullen, 4 kronor 30 öre per 100 kilo, vara särdeles väl afpassad mot den i går antagna spanmålstullen. Utgående från den antagna beräkningen, att 154 kilogram spanmål lemna i utbyte 100 kilogram fint mjöl, blir ju spanmålstullen, omräknad i mjöltull, 3 kronor 85 öre, och således skyddet för qvarnindustrien 45 öre på 100 kilogram. Men härvid bör också tagas i betraktande frakten och öfriga kostnader, ty att från Ryssland och Tyskland införa 154 kilogram spanmål är bortåt 37 öre dyrare än att införa motsvarande quantitet d. v. s. 100 kilogram fint mjöl, och då återstår egentligen blott cirka 8 öres skydd för qvarnindustrien. Och detta måtte väl icke vara för mycket skydd, då man vet hvilket stort skydd qvarnindustrien åtnjuter i Tyskland, och hvilken förmåga den derigenom eger att trycka ner den svenska marknaden.

Ingen kan lifligare än jag känna vådan af att gifva åt industrien ett allt för stort skydd. Jag tror att det är den största skada, man kan göra en industri. Men saken kan litt hjelpas. Blir skyddet för högt, då blir det ingen import, och då är Riksdagen i tillfälle att nästa år eller när som helst göra nedsättning i tullsatserna. Och detta böra qvarnegarne noga betänka, innan de kasta sig in i nya företag.

Har man nu, om också mot sin vilja, kommit in genom *porten*, så synes mig vara skäl söka laga, att allt blir så väl bestäldt som möjligt i det nya huset. Jag yrkar således, herr talman, bifall till utskottets förslag i denna punkt.

Herr Johansson i Noraskog: Då det från åtskilliga håll temligen öppet insinuerats, att denna debatt tillkommit på grund af missnöje öfver tullvännernas seger, så har jag häremot velat nedlägga min allvarliga protest. För min del har jag inlåtit mig i debatten af omtanke, att det skydd, som i går beslöts medelst spanmålstullars införande, måtte ställa sig så rättvist och riktigt som möjligt i förhållande till mjöltullarne; och jag har från denna synpunkt sedt icke velat vara med om den af utskottet föreslagna höga tullen å mjöl.

Sedan jag förra gången hade ordet hafva ett par talare, en på stockholmsbänken och en på göteborgsbänken, yttrat sig. Stockholmsrepresentanten har sökt i ett nästan undervisande föredrag lemna mig och andra rigtiga begrepp om den rätta proportionen emellan spanmålstull och mjöltull. Men denna samma undervisning har helt visst icke varit öfvertygande för någon annan än möjligen honom sjelf. Ty då, herr talman, han har talat om de 65 % prima mjöl, som erhålles ur en säck på 100 kilogram råg, så har han alldeles glömt bort att tala om hvart de öfriga 35 procenten taga vägen. Han glömde totalt bort, att det så kallade sekunda-mjölet drager samma tull som prima-mjölet, och han har äfvenledes glömt bort, att det kli, som erhålles såsom en biprodukt, också bör vara en

inkomst, som kommer qvarnegaren till godo. Jag tar mig friheten att nämna detta, emedan just den omständigheten förutsättes för att förstå det sätt, på hvilket jag, på grund af uppgifter från sakkunniga personer, som ega full kännedom om de stora handelsqvarnarne, har sökt att uppgöra en viss och riktig beräkning öfver storleken af det skydd, som man nu vill gifva åt vår qvarnindustri. Jag skall då, i likhet med bevillningsutskottets ordförande, utgå derifrån, att det fordras 154 kilogram råg för erhållandet af 100 kilogram rågsikt. Och detta procentförhållande låter jag gälla utan att taga det ringaste hänsyn till hvad det ena eller andra slaget af spannmål kostar; utan jag har endast fäst mig vid kostnaden för att från utlandet införa densamma. Går jag således ut ifrån dessa nämnda 154 kilogram råg, så ställer sig räkningen sålunda:

Ang. tull &
malenspanmål.
(Forts.)

Frakt à 12 mark pr 2,000 kilogram och en kurs af 89.20...	kronor 0.83
Hamn-, lossnings- och mätarepenningar, tillsammans 10 öre pr kilogram	» 0.15
Tull 2 kronor 50 öre pr 100 kilogram	» 4.08,
hvilket gör summa kronor 5.06	

efter *den* beräkningen. Men nu är förhållandet det, att, såsom herr Gibson sade, och deruti gifver jag honom rätt, qvarnegarne i regeln och vanligen förmåla utländsk råg, hvilken i allmänhet lemnar större utbyte än den svenska. Han uppgaf ända till 75 % eller åtminstone i alla fall 70 %. Om jag då tar den lägre siffran 70 %, så fordras det icke mer än 143 kilogram råg för att erhålla 100 kilogram sikt, och då ställer sig räkningen visserligen något annorlunda för importören, nemligen:

Frakt à 12 mark pr 2,000 kilogram och en kurs af 89.20...	kronor 0.77
Hamn-, lossnings- och mätarepenningar, tillsammans 10 öre pr kilogram	» 0.14
Tull 2 kronor 50 öre pr 100 kilogram	» 3.72,
hvilket gör en summa af kronor 4.63.	

Nu skola vi se efter, hvad det kostar att i stället föra in motsvarande parti rågsikt och kli, så att vi få se skillnaden emellan att köpa utländsk spannmål, som här förmales, och utländskt mjöl. Då visar den räkningen, under förutsättning att 100 kilogram råg lemna 70 % rågsikt och 25 % rågkli — ty kliet är ju äfven en produkt, som man icke bör lemna ur räkningen — att för 100 kilogram rågsikt och 35,75 kilogram rågkli importkostnaderna blifva följande:

Frakt för 100 kilogram rågsikt, à 13.2 mark pr 2,000 kilogram och kurs 89.20	kronor 0.59
Hamnavgift och lossningskostnad	» 0.10
Tull, enligt utskottets förslag	» 4.30
Frakt för 35.75 kilogram rågkli à 19.92 mark pr 2,000 kilogram och kurs 89.20	» 0.32

Ang. tull å	Hamn- och lossningspenningar tillsammans 10 öre pr		
malen spannmål.	100 kilogram	»	0.04
(Forts.)	Tull 30 öre pr 100 kilogram	»	0.11,

hvilket gör en summa af kronor 5.46.

Då jag nu förut har visat, att kostnaderna för importen af motsvarande parti råg uppgingo till kronor 4.63, så är det *verkliga skyddet* (5.46—4.63) icke mindre än 83 öre, och hvad detta har för betydelse för en jämförelsevis liten qvarn, som med lätthet kan förmå 100,000 säckar årligen (jag lemna å sido de stora qvarnarne, der förmalningen uppgår till öfver 300,000 säckar årligen), kan man finna deraf, att det gifver en vinst åt qvarnegaren om 83,000 kronor, eller, med tillämpning af den första beräkningen för 154 kilogram råg, åtminstone 40,000 kronor. Jag har därför tagit mig friheten föreslå en nedsättning i mjöltullen till 4 kronor pr 100 kilogram. Men äfven efter denna tullsats blir, med fasthållande af ofvanstående beräkning, qvarnegarens vinst af skyddet ändå icke mindre än respektive 53,000 eller 10,000 kronor årligen, och det anser jag vara gudi nog för den affären i och för sig betraktad; och det är därför som jag ansett mig både kunna och böra yrka på den jämförelsevis lilla nedsättning, som jag här föreslagit.

Efter som jag har ordet, skall jag, i likhet med min granne här bakom mig, påminna derom, att den stora qvarnindustri, vi nu ega i vårt land, egentligen utvecklats sig under de sista 30 åren, det vill säga under den tid då den så kallade frihandeln varit rådande, hvar emot den *stora* qvarnindustrien icke kunde komma till någon utveckling under den tid, då tullskyddet värnade om landet. Men då qvarnindustrien under frihandelstiden kunnat utveckla sig på det storartade sätt, som är oss allom bekant, så borde det vara klart, att det är snarare frihandeln än tullskyddet, som är befordraren af denna näring, och det skulle icke förundra mig, om det skydd man nu står i begrepp att gifva qvarnegarne skulle komma att locka till en konkurrens, som i sin ordning åter komme att blifva ruinerande för en stor del så väl af de nuvarande qvarnegarne sjelfva som för blifvande konkurrenter.

Man har här äfven talat om den stora arbetarepersonal, som skulle hafva anställning vid de *stora* qvarnetablissemanten. Men det är min åsigt, att denna personal på långt när icke är så stor, som man här sökt göra sannolikt; den utgör helt visst icke mer än mellan två- och trehundra personer. — Jag skall i sammanhang härmed be att få betona, att i fall en sådan tullsats, som den utskottet för närvarande föreslår, skulle komma att antagas och, på sätt jag framhållit, framlocka en allt större konkurrens, så skall det just därför icke kunna dröja länge, innan man kommer att yrka ett ännu högre skydd eller också söka hitta på utvägar att qväfva den konkurrens, som förr eller senare måste blifva ruinerande.

Man har med anledning af ett yttrande om socialisterna sagt,

att socialisterna sjelfva ej vore ense i den frågan, huruvida tull på brödet vore till gagn eller skada för socialismens ytterligare utbredande, och det var en talare på Stockholmsbänken som, för att belysa detta, anförde ett yttrande af Marx, hvilket skulle ådagalägga att socialismen icke skulle hafva något gagn af lifsförnödenheternas fördyrande. Männe talaren dermed äfven ville säga, att under den tid lifsmedelstullar existerat i Tyskland socialismen snarare blifvit qväfd än utvecklat sig? Men i den frågan ber jag att få erinra att, för så vidt jag varit i tillfälle att följa med förhållandena, den socialistiska rörelsen snarare utvecklat sig än att den skulle hafva afstannat eller upphört, och jag tror till och med att denna rörelse utvecklat sig på ett sätt, som kan blifva ödesdigert, ej blott för Tyskland utan äfven för andra länder. — Den omständigheten åter, som man velat framhålla, att den styrka, som landsbygden skulle genom tullskyddet erhålla, i sin ordning skulle gifva ett välstånd åt städerna m. m., går ut från den fordran af tullarne på lifsmedel, att de icke skulle förolämpa någras intressen, utan endast visa sina goda verkningar här i vårt fädernesland. Vid ett sådant ur luften gripet påstående behöfver jag sannerligen icke uppehålla mig. Jag vill äfven begagna detta tillfälle för att säga några ord med afseende på de statsinkomster, som skola följa af de tullsatser, hvilka i går blifvit åsatta, och hvilka i dag ytterligare skola tillkomma. Med afseende på dessa nya tullsatser har jag för min del beräknat, att den nya statsinkomsten kommer att uppgå till ungefärligen 8 millioner eller kanske något högre. Den siffran har blifvit nämnd förut, och jag för min del anser den vara fullt riktig. Jag skall härvid be att jemväl få erinra derom, att vid denna riksdag flera förslag blifvit väckta om nya tullsatser dels å andra slag af lifsmedel och dels å vissa af industriens alster. Det skall således icke särdeles förvåna mig, om de tullsatser, som i ena eller andra hänseendet komma att beslutas, skulle tillföra staten en ytterligare inkomst af mellan 3 och 5 millioner. Läggas dessa till de ofvannämnda 8 millionerna, som spanmålstullarne ensamt skulle medföra, så får statsverket en ökad tullinkomst af mellan 11 och 13 millioner kronor. Då så är förhållandet, kan bevillningsutskottet icke undgå att inse, att man måste söka åvägbringa någon jemvigt i tullbevillningen. Vi hafva i detta afseende också fått se motioner med förslag om borttagande af tullen på lysoljor och nedsättande af tullen på kaffe. Jag antager att, med anledning häraf, statsverkets inkomster skola minskas dels med $3\frac{1}{2}$ million, om man nemligen borttager *hela* tullsatsen å kaffe, och dels att den fria införseln af lysoljor kommer att vålla statsverket en minskad inkomst af $\frac{1}{2}$ million, således en sammanlagd minskning å inkomster af 4 millioner kronor. Men efter afdrag af dessa 4 millioner återstår det dock i alla fall en summa af mellan 7 och 8 millioner kronor, hvarmed de nya tullsatserna skola öka statsinkomsterna. Hvilka tullsatser, som i anledning af detta förhållande kunna, till erhållande af jemvigt i inkomstbudgeten,

Ang. tull å
malen spanmål.
(Forts.)

Ang. tull å malen spanmål. blifva föremål för en reduktion, derom skall jag nu icke yttra någon mening. Men jag föreställer mig, att utskottet förr eller senare, jemlikt sin grundlagsenliga pligt, måste komma med något förslag för afhjelpande af den olägenhet som ligger i ett tillflöde af inkomster, hvarför statsverket ej har behof eller användning. Ty om statskassan öfverflödar af penningar, så skulle detta kunna för-
(Forts.) anleda till upprepade försök att förmå Riksdagen att frångå den grundsats, som, åtminstone i denna kammare, varit rådande, att man bör iakttaga sparsamhet vid bifallande af statsanslag; och jag skulle mycket beklaga, om den närmaste följden af de nya och ökade tullinkomsterna blefve den, att kammaren frestas att öfvergifva denna viktiga grundsats.

Jag vill slutligen erinra derom, att om de nya spanmåls- och mjöltullarne skulle, såsom jag beräknat, hafva den effekten, att de komma att öka statskassans inkomster med omkring 8 millioner kronor, så inträffar det märkliga förhållande att denna summa motsvarar nästan jemnt de 70 procent som återstå att afskrifva å grundskatter och indelningsverk; och skulle de nya tullinkomsterna medföra den verkan, att dessa bördor derigenom blifva afskaffade, så skall jag för min del, särskildt med hänsyn till spanmålstullarne, be att få upprepa den gamla satsen, att det icke är något ondt, som icke har något godt med sig, och då skall jag äfven med lugn och jernmod bära det beslut, som majoriteten i dessa frågor redan fattat.

Herr E. G. Boström: Jag ber kammaren ursäkt, att jag å nyo begärt ordet, men jag är direkt interPELLERAD af herr Waldenström, och om jag icke svarar, säger han måhända, att det berodde derpå, att jag insåg att jag icke skulle kunna vederlägga honom. För att visa huru illa tullsatserna voro afpassade, anförde herr Waldenström som exempel, att, medan 1,000 kilogram sammanmalet rågmjöl i tull kostade 43 kronor, kunde man i stället importera 600 kilogram rågsikt, för hvilka i tull erlades kronor 25.80, och 400 kilogram kli mot en tullafgift af kronor 1.20, samt att man således genom att blanda dessa poster till sammanmalet mjöl kunde få in detta mot en tull af endast 27 kronor, hvilket ju vore en oegentlighet, likasom ock att 1,050 kilogram råg, som erfordrades för 1,000 kilogram rågmjöl, kostade i tull kronor 26.25, således endast 75 öre mindre än mjölet importeradt såsom sikt och kli, hvarigenom qvarnegaren således finge ett skydd af endast dessa 75 öre. Jag kan icke förneka, att herr Waldenströms siffror i fråga om tullen äro fullt rigtiga, men jag ber att få fästa uppmärksamheten derå, att när man gör affärer, — och herr Waldenström är nog så förfaren i affärer att han har reda derpå — så får man tänka icke blott på tullen, utan äfven på värdet af de varor, man importerar. Nu ställer sig saken så, att rågsikt kostar omkring 1.15 pundet eller 14 öre pr kilogram, 600 kilogram således 84 kronor, kli åter omkring

60 öre pundet eller 7 öre pr kilogram, 400 kilogram således 28 kronor. 1,000 kilogram rågmjöl importeradt på detta sätt kostar sålunda 112 kronor. Men sammanmalet rågmjöl, hvartill sikten och kli skulle hopblandas, gäller endast omkring 80 öre pundet eller 9.5 pr kilogram således 1,000 kilogram 95 kronor. Om således importören på tullen skulle vinna 16 kronor, förlorar han på själfva varan 17 kronor, och jag tror därför ej på några affärer af dylik art.

*Ang. tull å
malen spanmål.
(Forts.)*

Jag beklagar att jag icke var i tillfälle att följa med herr Johanssons beräkningar och vågar därför icke taga upp dem till besvärande, men utskottet har så samvetsgrant gått till väga vid sina beräkningar, att jag tilltror mig lugnt kunna påstå, att vinsten för visso icke är så stor som han uppgaf. För öfrigt kan jag icke underlåta att framhålla det egendomliga i att man ena gången varnar för att gifva qvarnegarne så stort skydd och andra stunden säger, att det skall uppkomma så många qvarnar att de äta upp hvarandra. Det måste ju vara från herrarnes egen synpunkt en fördel att det blir stor konkurrens, hvarigenom å ena sidan spanmålsproducenter måste få fördelaktig afsättning för sin vara, under det å andra sidan mjölkonsumenten kan köpa sitt behof till billigaste pris.

Herr Waldenström från Gefle: Trots herrarnes rop på proposition skall jag dock taga ordet en liten stund. Det är för öfrigt ännu icke middag för någon af oss. Jag skall be att få svara herr Boström på hvad han nyss anförde. Han medgaf att mina siffror voro alldeles rigtiga. 600 kilogram finsiktadt mjöl betinga en tull af 25 kronor 80 öre och 400 kilogram kli en tull af 1.20 kronor. 1,000 kilogram sammanmalet mjöl, som jag får genom sammanslagning af dessa båda qvantiteter, betinga således 27 kronor i tull. Sammanställer jag dermed, att 1,000 kilogram såsom sammanmalet importeradt mjöl skulle i tull betinga 43 kronor, så blir skilnaden 16 kronor. Herr Boström menade emellertid, att detta skulle motvägas deraf, att prisen stälde sig så olika, att om mjölet togs in på det af mig omnämnda sättet, skulle 1,000 kilo kosta 112 kronor, men på det andra sättet endast 95 kronor. Herrarne få väl se, huru det går, när det börjar tillämpas, och om mjölimportörerna låta öfvertyga sig, att det icke blir vinst att importera finsiktadt rågmjöl och kli samt blanda det här, när skilnaden i tull på 1000 kilogram blir icke mindre än 16 kronor. Tro herrarne att de låta inbilla sig att kostnaden för finsiktningen i Tyskland och sammanblandningen i Sverige skall bli 16 kronor pr tusen kilo, då tro herrarne, att våra affärsmän ha hufvuden, som icke borde sitta på någon svensk man. Jag hänvisade för öfrigt angående denna sak till en redogörelse, som i fjol lemnades här i Kamraren af en person, som själf var qvarnegare, nemligen herr Johansson, som då satt på stockholmsbänken och som Stockholms valmän äfven i år hade velat hafva der.

Ang. tull å
malen spanmål.
(Forts.)

Men med hvad herr Boström sade, svarade han icke ett ord på min andra fråga, som var sjelfva kuuten. För att åstadkomma 1,000 kilogram sammanmalet mjöl importerar jag 600 kilogram mjöl och 400 kilogram kli, och, på sätt jag förut nämnt, kan jag göra detta för en tull af 27 kronor. För att åstadkomma 1,000 kilo sammalet mjöl fordras, efter hvad jag nu hör af herr Boström, 1,050 kilo råg. Tullen på detta, å 2.50 pr 100 kilo, gör 26.25. Skyddet för qvarnindustrien blir således 75 öre för 1,000 kilo mjöl. Det skydd, som bevillningsutskottet ämnat den, är emellertid 18 kronor för 1,000 kilo. Om nu qvarnindustrien med en spanmålstull af 2.50 kronor pr 100 kilo skulle duka under, derest mjöltullen blefve mindre än 4.30 kronor, så är klart att genom ett bifall till utskottets hemställan komme qvarnindustrien att blifva alldeles ruinerad. Ty kan den, enligt hvad här upprepade gånger blifvit sagdt, icke bestå med mindre skydd än 18 kronor pr 1,000 kilogram, huru skulle den då reda sig, när, på sätt jag visat, skyddet komme att nedgå till 75 öre?

Herr Carlson å stockholmsbänken måtte ha vetat, hur klen jag är i historien, eftersom han försökt begagna sig deraf. Ty jag är verkligen klen i det ämnet. Men det kan jag säga, att Marx sedan 1848 varit bosatt i London utan rättighet att bestiga Tysklands jord. Hvad Marx alltså sade i den tyska riksdagen 1879, det har nog ingen mer än herr Carlson hört. Sannolikt har han hört det i någon dröm, möjligen natten efter sedan högsta domstolens utslag hade fallit.

Herr Björkman: Min ställning i tullfrågan är här i Kammaren redan känd. Jag har alltid önskat tull å förädlade jordbruksprodukter och det kan således icke vara min mening att motsätta mig någon tull å mjöl. Men då utskottet föreslagit en tull af 4 kronor 30 öre, kan jag icke förstå, att det är ett rimligt belopp i förhållande till den åsatta tullen å råg, och det kan icke bli annat än ett strypsystem för de mindre qvarnegarne. Efter det beslut som i natt fattades om tull å råg önskar jag, ty jag är så stark fosterlandsvän, att icke det gamla ordspråket »mörksens gerningar äro dagens skam» skall gå i fullbordan. Jag ber herrarne noga betänka, att, om vi åsätta den föreslagna tullen, den åtgärden skall bli de mindre qvarnegarne och hela deras näring om icke till riktig död, dock till en orimlig strypning. Jag tror, att om man åsatt en kronas högre tull på mjöl än på omalen säd, det skulle varit fullt tillräckligt skydd. Jag vill dock icke göra något särskildt yrkande. På samma gång skulle jag vilja erinra om, att i följd af Sveriges vidsträckta geografiska läge det finnes provinser, som icke ha nog spanmål till sitt behof och, såsom herr Farup sade, fins det trakter, der det skall kännas mycket smärtsamt och äfven skada, att tull åsatts å råg. Man måste emellertid finna sig i det öde

som blifvit en pålagd, och jag önskar, att icke detta nya system måtte komma och hårdt drabba vårt land.

*Ang. tull å
malen spanmål.*

(Forts.)

Herr Liss O. Larsson: Herr talman, mine herrar! Jag deltog icke i gårdagens diskussion i den då förevarande frågan, enär jag förut, beträffande sådan fråga, tydligt gifvit min åsigt till känna; så mycket blef ock i frågan yttradt, att jag icke skulle ha haft något nytt att tillägga, och derföre begagnade jag mig icke af min rätt att begära ordet.

Då jag i dag begärt ordet, är det icke för att öka den oerhörda mängd siffror, som här anförts både för och emot utskottets förslag, ty det lär väl vara tämligen svårt att följa med denna massa siffror, som här på fri hand serverats, åtminstone är det för mig omöjligt. Jag vill blott säga, att då man till ledamöter i ett utskott tillsatt personer, för hvilka man har förtroende, och desse samvetsgrant och så noggrant som möjligt pröfvat förhållandena, och ser att detta utskott varit enigt om, att sedan man lagt en tull af 2 kronor 50 öre å omalen spanmål, 4 kronor 30 öre skulle vara det belopp som å mjöl skulle riktigt svara mot den förra tullen, tror jag, man kan lugnt taga den siffran. Jag får säga, att jag litar mera på dessa utskottets beräkningar än de, som här från åtskilliga håll på fri hand blifvit uppställda. Omöjligen kan någon säga, att 4 kronor 30 öre är den absolut rättvisaste siffran eller om 4 kronor 25 öre eller någon annan siffra är den absolut rätta. Jag antager, att utskottet kommer sanningen allra närmast.

Man har med synnerlig styrka framhållit, att qvarnegarne skulle förtjena så mycket, om denna tull af 4 kronor 30 öre blefve beslutad. Det är verkligen märkvärdigt, att det alltid skall vara så, att om utländingen tager både lönen och vinsten, då säga frihandlarne icke ett ord derom, men om vårt eget lands närings- och industriidkare få arbete och någon förtjenst, då höjas de starkaste varningsrop deremot. För min del önskar jag, att såväl arbetet som vinsten deraf kommer vårt land till godo mycket hellre än utlandet. Man har här yrkat att vi skulle bestämma tullen till 4 kronor, det vill säga 30 öre lägre än hvad medkammaren beslutat. Jag ber att få erinra att, fattar man nu inom kamrarne olika beslut, så fordras det gemensam votering, och dermed uppskjutes afgörandet i flera dagar. Derpå vinner ingen annan än möjligen de som importera utländsk spanmål och mjöl, och dessa äro ej i behof af denna vinst. För min del önskar jag att frågan genast måtte vardas afgjord, för att hindra spekulation, ty på den skulle den så ofta omtalade arbetaren säkerligen icke vinna något. Jag vill icke upptaga till bemötande hvad här yttrats, isynnerhet som jag icke var i tillfälle att från början åhöra diskussionen. Emellertid vill jag säga, att jag hyser stark misstro till herr Waldenströms många siffror och beräkningar, emedan jag sedan i fjor har den erfarenheten af hans uppgifter till och med då de förekomma i tryck, att man icke

*Ang. tull å
malenspanmål.*

(Forts.)

bör taga dem för obetingadt rigtiga, och att de tåla vid att jemkas icke så obetydligt. Jag vill icke heller svara herr Stjernspetz, men jag skulle önska, att han vore något mildare i sina uttryck om oss som fortfarande äro tullvänner, ty det är många, som tro sig veta, att han förra året stod på vår sida, och då han varit så nära att begå det samma, som han nu förebrår oss, såsom så oklokt, eller att rösta för spanmålstullar, borde han vara något mildare i sina omdömen om oss, som ej lika lätt byta om åsikter. Det står hvar och en fritt att öfvergå från den ena till den andra sidan, men man bör vara något mindre hård mot dem, som stå på den ståndpunkt, som man sjelf kort förut intagit.

Det har också talats här om socialisterna hos oss och i utlandet, och man har åberopat Palm och en tysk socialist såsom auktoriteter. Deras åsikter i denna fråga tyckas dock icke stämma öfverens, efter hvad man nu fått höra. Man har sagt att socialismen i Tyskland icke minskats, sedan tullsystemet der blef infördt. Jag för min del känner icke detta, men äfven om så vore fallet, bevisar detta icke alls, att den skulle kommit att aftaga mera, om frihandeln fortfarande fått vara gällande. Vidare talade man från Örebro-bänken om de enorma inkomster, staten skulle få, om man bifölle utskottets förslag. Jag får säga, att vore det meningen att pålägga tull endast för att bereda staten inkomster, då ville jag icke vara med derom. Men nu är det meningen att skydda landets egna näringar och upphjelpa dessa, så att vi kunna minska importen, och hvad tjänar det då till att komma med dessa sifferberäkningar. Jag hoppas tvärtom att tullinkomsterna icke skola blifva så stora, som man här bemödar sig om att bevisa, ty vi skola sjelfva producera en stor del af hvad vi nu låta utlandet producera åt oss.

Man¹ har både i går och i dag — ja, vid hvarje hittills hållet sammanträde — här i kammaren ända till leda idislat stockholmsvalet, och herr Waldenström fann tillståndigt att nyss i sitt, jemförelsevis korta anförande, tvänne gånger indraga detta val. Jag tillåter mig fråga: hvad skall det tjena till att ständigt söka retas med detta stockholmsval; jag tycker icke, att vi hafva något skäl att skämmas för dem, som nu sitta på stockholmsbänken och hvad skall det föröfrigt tjena till att oupphörligt idisla detta val, icke är det att gagna fosterlandet och befordra enig samverkan inom kammaren? Nej, det går endast ut på att upphetsa och splittra. De som nu intaga stockholmsbänken sitta ju der för öfrigt på grund af lagligen tillkommet beslut, och man lærer väl i alla händelser icke kunna få dem bort, förrän riksdagsperioden är slut. Jag framställer därför såsom en bön, att man ville förskona oss från att vid hvarje sammanträde upprepa talet om detta val, som ej kan ändras.

Man har uttalat ganska bistra profetior om framtiden. Jag tror för min del, att framtiden genom detta nya system icke skall gestalta sig så mörk, som mången förespår. Men detta är också under förutsättning att frihandlarne skola lika lojalt understödja oss till främ-

jande af fosterlandets väl, som vi gjorde, då vi, oaktadt vi tviflade på den lycka, som skulle beredas oss genom frihandeln, likväl icke lade svårigheter mot detta system, förrän vi sågo, att vi stodo vid branten af ekonomisk ruin. Det var först då vi sökte genomdrifva de medel, som vi trodde vara de enda, som kunde rädda oss ur de svårigheter, i hvilka landet kommit genom det gamla systemet. Jag tror således, att sedan denna systemförändring inträffat, skola vi gå en lyckligare framtid till mötes. Det vore då väl, om man hädanefter mindre än förut sökte uppreta de olika folk-elementen mot hvarandra och icke vidare vädjade till massorna, bland hvilka, säga hvad man vill, icke alla äro i stånd att fullt bedöma en sådan fråga som den förevarande. Det är till min stora glädje, som jag sett den olikhet i arbetarnes hållning, som råder i år mot i fjol, då denna fråga behandlades inom riksdagen. De hafva all heder deraf, att de nu visat, att de icke längre låta leda sig af agitatorer, som uppgifva sig vara deras enda välgörare, under det att deras syften äro helt andra.

Jag skall sluta med att yrka bifall till utskottets betänkande och derjemte uttala önskvärdheten deraf, att beslutet måtte träda i kraft ju förr dess hellre, ty hvarken staten eller arbetarne vinna på ett uppskof med frågans afgörande och den deraf föranledda ökade spekulationen.

I detta yttrande instämde herrar *Smedberg, Persson* i Heljebo, *Odell, Kilman, Johansson* i Löfåsen, *Svenson* i Bossgården, *Andersson* i Löfhult *Ekeborgh, Jönsson* i Mårarp, *Redelius, Petersson* i Boestad, *Ersson* i Arnebo, *Petersson* i Dänningelanda, *G. Mellin, Lind, Wieslander, Erickson* i Bjersby, *Petersson* i Hamra och *Larsson* i Slättäng.

Herr Stjernspetz: Jag ber blott att få yttra några få ord med anledning af herr Liss Olof Larssons förebräelser mot mig, hvori han dels påstod, att jag skulle hafva varit så sträng mot landtmännen, hvilket jag har svårt för att finna, och dels, att jag gått ifrån förut hysta åsikter i denna fråga. I detta fall vill jag nämna, att det i går var första gången, som jag offentligt talat i tullfrågan. Hvarifrån han fått underrättelsen derom, att jag förut skulle hafva varit vän af spanmåls- eller rågtullar, det vet jag sannerligen icke. Något sådant har jag aldrig offentligen uttalat, fastän jag stått på en moderat ståndpunkt i frågan och varit med om tull på förädlade alster. En sådan protektionism tror jag är den enda rätta, och om jag än i någon mån ändrat någon åsigt härutinnan, delar jag en sådan förebräelse med så många andra. För öfrigt är *sättet*, hvarpå den så kallade protektionismen vunnit majoritet icke för mig tilltalande, hvarföre jag helst håller mig på något afstånd från den samma tills vidare.

Ang. tull å
malens spanmål.
(Forts.)

Ang. tull å
malenspanmål.
(Forts.)

Herr Anderson i Tenhult: Ehuru jag är motionär i denna fråga, hade jag dock icke tänkt yttra mig i densamma, men till följd af herr Stjernspetz' sista yttrande anser jag mig uppkallad dertill. Han nämnde deri, att han icke hyllat protektionistiska åsigter. Jag kan i detta fall icke strida med honom. Det är möjligt, att han talar annorlunda, än han tänker. Han har varit ledamot af Första Kammaren från det län jag tillhör, och då tullfrågan vid sista riksdagen förevar der, förklarade han för mig mindre än en kvarts timma före voteringen, det han vore en lika god tullvän, som trots någon af oss andra från Jönköpings län, samt att han skulle rösta för tullskyddet. Detta nämnde han icke endast för mig, utan äfven för flera andra personer inom Riksdagen. Under sådana omständigheter kan det icke annat än förvåna mig, då han nu kommer med sådana uttalanden, som han nyss gjort.

Jag hade visserligen önskat, att tullen på spanmål och mjöl satts högre, än hvad nu föreslagits, men jag skall för närvarande i detta fall låta mina betänkligheter fara och nu endast yrka bifall till utskottets förslag.

Öfverläggningen var slutad. Enligt de meningar som derunder förekommit gaf herr talmannen propositioner, dels på bifall till utskottets hemställan oförändrad, och dels bifall till hvar och ett af de utaf herr Johansson i Noraskog och herr Bruse framställda ändringsförslag, och förklarade herr talmannen sig anse svaren hafva utfallit med öfvervägande ja för den förstnämnda propositionen. Votering blef emellertid begärd. I anledning häraf och för bestämmande af kontrapositionen upptog herr talmannen å nyo de öfriga yrkandena, af hvilka det som afsåg bifall till herr Johanssons ändringsförslag nu förklarades hafva de flesta rösterna för sig. Men äfven i fråga om kontrapositionen äskades votering, i följd hvaraf en så lydande omröstningsproposition först uppsattes, godkändes och anslogs:

Den, som till kontraposition i hufvudvoteringen om 3:dje punkten i bevillningsutskottets betänkande n:o 1, antager yrkandet om bifall till utskottets hemställan med den ändring, att den föreslagna tullen nedsattes från 4 kronor 30 öre till 4 kronor för 100 kilogram,

röstar Ja;

Den det ej vill,

röstar Nej;

Vinner nej, har kammaren till kontraposition i nämnda votering antagit yrkandet om bifall till det af herr C. G. Bruse under öfverläggningen framställda yrkande.

Den votering, som anställdes enligt denna proposition, utföll med 125 ja mot 90 nej; och erhöll alltså propositionen för hufvudvoteringen följande lydelse:

Den, som bifaller i oförändradt skick hvad bevillningsutskottet hemställt i 3:dje punkten af betänkandet n:o 1,

röstar Ja;

Den det ej vill,

röstar Nej;

Vinner nej, har Kammaren bifallit nämnda hemställan med den ändring, att den föreslagna tullen nedsättes från 4 kronor 30 öre till 4 kronor för 100 kilogram.

I den senare voteringen afgåfvos 117 ja och 96 nej. Kammar-
ren hade alltså bifallit utskottets hemställan oförändrad.

Punkterna 4 och 5.

Biföllos.

I *punkten 6*, som härefter föredrogs, hemställde utskottet, att *Ang. tull & kli.*
kli, alla slag, måtte åsättas en tull af 30 öre för 100 kilogram.

I fråga härom anförde:

Herr Bengtsson i Gullåkra: Herr talman! Mine herrar! Med den ställning jag intager till tullfrågan, och som framgått af yttranden, hvilka jag flere gånger haft under föregående riksdagar, är det tydligt och klart, att jag icke kunnat vara fullt belåten med det beslut, som af Kammaren under gårdagen fattats. Jag har dock tåligt böjt mig för öfvermagten, och jag yttrade mig derföre ej i går uti frågan, väl vetande, att en protest mot bevillningsutskottets förslag icke under nuvarande förhållanden skulle hafva tjenat till något. Jag tror äfven, att, om diskussionen hade af alla förkortats ännu mera än hvad som skedde i går, skulle det hafva varit ännu bättre; ty jag tror icke, att den diskussion, som i går egde rum, uträttade något annat än, att den förbittrade sinnena och ännu mera utvidgade den klyfta, som förut skiljer partierna.

Jag nämnde, att jag böjde mig för öfvermagten. Det skedde i det hopp, att utskottets förslag skulle i någon mån kunna lända jordbruket, arbetarne och alla näringar till nytta. Men när jag nu kommit till den punkt, der det föreslås tull på kli, kan jag icke begripa, huru detta skall kunna blifva nyttigt vare sig för arbetarne

Ang. tull å kli. eller jordbrukarne. För visso inse alla jordbrukare inom Kammaren, (Forts.) hvilka kunna bedöma detta lika väl som jag, och ännu bättre de, som äro mera erfarne i ladugårdsskötsel än jag — nog inse dessa herrar, att en tull på kli icke kan på något sätt lända till fördel för den svenske jordbrukaren. Jag tror därför, att man kunnat helt enkelt låta denna tull vara, och skall därför för min del, herr talman, anhålla om proposition på afslag å utskottets betänkande i denna punkt, så att kli måtte få fritt införas.

Medan jag har ordet, skall jag betjena mig af tillfället att tillägga några ord rörande en annan sak. Det yttrades i går här i Kammaren af en ärad representant från Stockholmsbänken, att han icke kunde förstå, huru en del representanter från skånebänken kunde vara emot skydd för andra näringar, då de sjelfva arbetade för en näring, som hade stort skydd. Ja, det är visserligen sant; men förhållandet dervid är helt olika; jag hade kanske redan i går bort begära ordet för att fritaga mina kamrater på Skånebänken från beskyllningen, att icke vara konsekventa i sina handlingar. Mig veterligen fins, åtminstone icke för närvarande, något sockerbruk eller någon hvitbetsodling i något af deras valdistrikt som motsatt sig rågtullen, och jag ber till följd häraf få upplysa den ärade Stockholmsrepresentanten om, att i det fallet är det ensamt jag, som är den egennyttige representant, hvilken idkar jordbruk under sådana förhållanden, att jag sjelf i visst afseende njuter skydd för dess alster; men jag skall tillika upplysa honom om, att jag icke heller uppträdt på det sätt, att jag har nekat alla andra näringar skydd. Jag har, sedan jag kom till Riksdagen, ställt mig på den ståndpunkt, att jag ville vara med om att lägga tull, hög tull, på öfverflödsvaror och lyxartiklar, och jag har talat för den meningen i kammaren, att vi skulle lägga tull på förädlade ladugårdsprodukter och vissa sorter spanmål. Men jag har alltid hyst den åsigt, att man icke bör sätta tull å råg. Jag har nemligen aldrig kunnat komma till insigt om nyttan och nödvändigheten af att belägga den fattiges bröd med tull. Jag har icke heller, oaktadt jag vid föregående tillfällen uppträdt i kammaren och erkänt, att jordbruket arbetar under tryckta omständigheter, kunnat vara med om att bota detta onda med ett botemedel som är tillagadt genom en brödtull. Jag har heller aldrig kunnat tillåta mig att såsom jordbrukare upphjelpa min egen tryckta ställning genom att lägga en sådan tull å arbetarens oundgängligaste lifsförnödenhetsvara.

Hvad beträffar sockerindustrien och hvitbetsodlingen i Skåne, så erkänner jag villigt — och jag skall be att från den ort, der vi odla sockerbeter, få framföra vår tacksamhet till Riksdagen därför — att Riksdagen icke slagit ihjäl denna sockerfabrikation, att vi hafva ett ganska stort skydd; men herrarne må ej tänka sig, att detta skydd inverkar i så hög grad vinstgifvande på vår ekonomiska ställning, som herrarne kanske tro, ty vi måste äfven erlægga en ganska hög skatt eller accis för att få under detta skydd odla våra sockerbeter

och drifva sockerfabrikation. För hvarje tunnland, som användes till hvitbetsodling, erlägger sockerfabrikanten eller betodlaren till svenska staten en accis af cirka 104 kronor. Om man derjemte betänker, att det är den bästa jorden, som vi med stor omsorg måste söka att bereda för att der kunna taga våra sockerbetor, så kunna herrarne vara öfvertygade om, att det icke är så stor fördel dermed, som mången tror.

Men jag vill äfven påminna om, att sockerfabrikerna uppstått och hvitbetsodlingen tagit fart till följd af det skydd, som redan långt förut fans till. Det skulle emellertid enligt min mening vara svenska Riksdagen ovärdigt, om den skulle försöka att ena dagen genom skydd locka fram en näring och sedermera borttaga detta skydd, eller om en skyddstull, som förut funnits och under hvars hägn en industriell anläggning byggts upp, skulle sedan denna industriella anläggning väl kommit till stånd helt plötsligt borttagas, ty då skulle man ju totalt slå ihjel denna näring. Huru skulle det gå till exempel om man tänker sig, att, sedan till följd af det skydd, som just i dag är gifvet åt qvarnindustrien, en hel del dylika industriella anläggningar blifvit framlockade, man borttog detta skydd? Tro icke herrarne då, att dessa qvarnegare skulle beklaga sig deröfver och säga: »vår industri är uppkommen genom det skydd, som har blifvit oss gifvet; nu tagen I bort det, och då måste vi falla.»

Jag är dock fullkomligt öfvertygad om, att den antydan, som är framkastad af stockholmsrepresentanten, icke på något sätt varit en antydan om, att man skulle försöka att göra någon inskränkning i det skydd, under hvars hägn sockerindustrien framkommit. — Jag tror på hans ord, och att han är en alltför god vän af arbetarne för att göra något i den vägen i synnerhet som jag kan försäkra den ärade representanten, att ingen annan industri i hela Sverige lemnar så mycket arbete och så lönande förtjenst åt de fattige och mindre arbetsföre, det må vara maus- eller qvinsperson, som just betodlingen, ty de kunna dervid under den långa tiden från början af maj till oktober månads slut få daglig sysselsättning. Jag medgifver gerna, att om man beräknar den tull, som svenska staten skulle kunna erhålla om allt det socker, som nu fabriceras inom landet, komme utifrån och den accis, dessa fabriker nu betala, så lider staten en förlust; men jag får bedja herrarne beakta, att det icke kan vara en förlust, hela denna skilnad, ty på samma gång den svenske arbetaren erhåller ett lönande arbete blir han i tillfälle att äfven i sin mån mera bidraga till det allmännas väl. Man skulle för öfrigt kunna taga fram många exempel på hvad staten förlorar på andra områden, såsom till exempel vid klädesfabrikationen. Dessa fabriker arbeta äfven under ett ganska högt skydd, men om detta skydd minskades, skulle fabrikerna ej kunna hållas i gång, och då skulle all den vara, som nu fabriceras inom landet, tagas utifrån och sålunda staten derpå göra en vinst. Jag vill nu icke framdraga flera exempel, men jag hoppas att, huru det segrande partiet än kom-

Ang. tull å kli.

(Forts.)

Ang. tull å kli. mer att utöfva sin magt, det icke på något sätt skall rubba den
(Forts.) ställning och det skydd, som den svenska hvitbetsockerfabrikationen
nu innehar.

Herr Nilsson i Kägglå: Herr talman! Jag skall icke på ringaste sätt bemöta den föregående talarens anförande. Här är fråga om kli, men hans anförande rörde sig nästan uteslutande om sockertullar. Jag skall för min del inskränka mig till att yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Lyttkens: Herr talman! Bevillningsutskottet har gjort sig möda att framställa sitt förslag såsom afsedt att upphjelpa det svenska åkerbruket, men någon större motsägelse mellan hvad det förklarar sig åsyfta och hvad det i denna punkt har föreslagit, kan man näppeligen tänka sig. I våra trakter i södra Sverige är nästan det enda, som numera kan löna sig och uppehålla oss i dessa svåra tider, mejerirörelsen, och det är hos oss allmänt känt och erkänt, att det är omöjligt att producera godt smör utan att fodra med hvetekli och derförutan omöjligt att konkurrera på den engelska marknaden, och man är tvungen begagna detta foderämne för att frambringa smör af finaste sort; men skola vi nu hafva en tull af 30 öre på kli, hvilket icke kan i tillräcklig mängd tillverkas inom landet, så lider vår mejerihandtering en så svår stöt, att det blir mycket svårt, nästan omöjligt att uti England hålla uppe konkurrensen mot Danmark. Jag yrkar rent afslag på denna punkt i både de små och stora jordbrukarnes intresse, ty det svenska smöret går hufvudsakligen på England, och således inverkar det icke på den svenska marknaden, men utan att vi få kli till skapligt pris, lider vår afsättning stor afbräck. Det kan väl sägas, att det är blott en mindre del kli, som tages från utlandet, men man kan vara fullt öfvertygad att den inhemska varan fördyras i samma mån som tullen fördyrar den utländska. Jag yrkar rent afslag i denna punkt och det i jordbrukets sanna intresse.

Herr *Truedsson* instämde med herr Lyttkens.

Herr Rundbäck: Jag skall villigt medgifva, att herr Lyttkens har rätt i hvad han säger, att kli är en vigtig artikel för ladugårds-skötseln och mejerihandteringen. Men om herrarne nu verkligen icke vilja omintetgöra vårt fattade beslut om tull å spanmål, så torde det väl vara alldeles nödvändigt, att man, till förekommande af att mjöl importeras under namn af kli, icke låter denna vara gå in utan tull, på det att det må undersökas af tullkammare, huruvida det kli som importeras är rent från gröfre eller finare mjöl. För detta ändamål, och endast för detta, har utskottet föreslagit en skatt å denna artikel af trettio öre och detta är ingen tull, som kan i någon mån tynga.

Jag anhöller vördsamt, att herrarne måtte bifalla detta förslag, *Ang. tull å kli.*
ty det är alldeles nödvändigt, om man icke vill tillintetgöra verkan af de förut beslutade tullarne. Jag yrkar bifall till utskottets hem-
ställan. *(Forts.)*

Herr Lyttkens: De skäl, som den ärade talaren från Bohuslän anförde för den föreslagna tullsatsen, att om man icke lägger tull på kli, så skulle mjöl kunna komma att införas under namn af kli, dessa skäl tror jag icke hålla streck. Jag är icke så invigd i tullverkets mysterier som han, men jag är fullt öfvertygad, att om det än kommer in en last under namn af kli, så gör tullkammaren undersökning, om det är kli eller mjöl, och belägger i senare fall lasten med tull.

Om man åter säger, att det är nödvändigt att lägga tull på kli för att underkasta detta kontroll i sådant hänseende som att bedöma varans godhet, så tror jag, att det är något som tullkammaren alls icke befattar sig med. Ty om kliet är bättre eller sämre, så är det icke något som tullkammaren bryr sig om, utan det blir en sak som den, som köper kliet, får underkasta sig besväret att undersöka.

Åter igen om man säger, att man måste ha tull på kli blott för att förhindra insmuggling af mjöl under namn af kli, så tror jag, att en sådan insmuggling icke gerna är möjlig. Vi ha här i Kammaren en sakkunnig ledamot, som skulle kunna gifva upplysning om tullverkets sätt att gå till väga, och jag skulle gerna vilja vädja till honom. Men då, såsom jag ser, vi nu icke ha den ärade ledamoten här, så vill jag blott säga, att jag är säker att tullverket söker göra sin skyldighet dervid.

Och för öfrigt är det i hvarje fall en sådan skilnad mellan 30 öre — eller den föreslagna tullen på kli — och 4.30 — eller tullen på mjöl —, att man nog skulle kunna försöka att smuggla in mjöl under namn af kli ändå; men ingen menniska lär väl tro, att den föreslagna tullen härför har någon betydelse.

Jag ber därför herrarne biträda mitt yrkande om afslag.

Herr E. G. Boström: Jag har blott ett ord att tillägga till hvad herr Rundbäck sade, och jag vill då emot herr Lyttkens anmärka, att, ehuru jag icke är initierad i tullverkets mysterier, det dock är ett faktum, att en vara som är tullpliktig undersökes noggrannare än en som icke är det. Det är också gifvet, och det förstår nog herr Lyttkens, huru lätt, under namn af kli, en blandning af mjöl och kli kan införas och huru sedan genom en ytterst lätt och föga kostsam operation mjölet kan siktas ut. Det är endast såsom en kontroll och supplement som denna afgift är föreslagen. Och den är dessutom så ofantligt låg, att det icke kan göra något att lägga denna lilla afgift på importen af denna vara. Hela den summa, som denna tullsats kan inbringa, utgör cirka 60,000 kronor

Ang. tull å kli. Ärligen, om jag icke räknat orätt; ty importen har icke varit högre än 2,600,000 kilo. Jag tror derföre, att om landtbruket får, såsom herr Lyttkens nu antager, någon fördel af de öfriga beslutade tull-afgifterna, så kan det ej vara af någon nämnvärd betydelse, om det får vidkännas denna ringa utgift.

Jag hemställer således om bifall till föreliggande betänkande, så mycket mer som ett afslag skulle föranleda gemensam votering och uppskjuta verkställandet af våra redan fattade beslut.

Häruti instämde herr *Petersson* i Hamra.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad samt herr talmannen till proposition upptagit de olika yrkandena, biföll Kammarern utskottets hemställan.

Punkterna 7—9.

Biföllos.

§ 6.

Föredrogs och lades till handlingarna lagutskottets utlåtande n:o 2, i anledning af verkställd granskning af Riksdagens justitieombudsmans embetsförvaltning.

§ 7.

Herr talmannen hemställde, att, då nu endast få ärenden återstodo på föredragningslistan, af hvilka icke någotdera kunde antagas gifva anledning till någon längre öfverläggning, det redan utfärdade anslaget till fortsättning af detta sammanträde i afton kl. 7 måtte få nedtagas.

Denna hemställan bifölls.

§ 8.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

Herr *C. Johansson* i Esset under 14 dagar fr. o. m. den 11 dennes
och » *C. Herslow*..... » 10 » » 13 »

Härjemte medgaf Kammarern, att herrar *C. V. Collander* och *W. Ullman*, hvilka, enligt hvad nu anmälades, icke begagnat den

en hvar af dem den 28 sistlidne januari beviljade fjorton dagars ledighet, finge åtnjuta denna ledighet att räknas för den förre från och med den 13 och för den senare från och med den 15 innevarande februari.

Likaledes erhöll herr *G. Mellin*, hvilken den 26 sistlidne januari erhållit fjorton dagars ledighet, att börjas den 1 innevarande månad, men af denna ledighet icke sig begagnat, Kammarrens medgifvande att i stället räkna denna ledighet från och med den 14 dennes.

§ 9.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter Kammarrens ledamöter åtskildes kl. $\frac{1}{4}$ e. m.

In fidem

A. E. J. Johansson.

Fredagen den 10 Februari.

Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

§ 1.

Upplästes bevillningsutskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, n:o 1, till Konungen angående vissa delar af tullbevillningen.

*Rör. skrifvelse
till Konungen
ang. vissa de-
lar af tullbe-
villningen.*

Herr Gumælius erhöll ordet och yttrade: Jag kan icke annat än beklaga att i bevillningsutskottets nu upplästa förslag till skrifvelse från Riksdagen till Kongl. Maj:t qvarstå åtskilliga mot verkliga sakförhållanden stridande uppgifter, inadvartenser, om jag så må säga, hvilka förekommo i tullbetänkandet; och dessa uppgifter qvarstå, ehuru de under diskussionen rörande samma betänkande både påpekats och till fullo vederlagts. Utskottet tyckes ha förbisett, att då en skrifvelse med majoritetens rätt beslutas att afgå till Kongl. Maj:t i Riksdagens namn, de uppgifter som deri intages icke längre stå för utskottets, här majoritetens, räkning, utan varda uttalanden från Riksdagen i sin helhet.

För att nu exempelvis hålla mig till en enda sak, så finner jag bland andra skäl, som åberopas för jordbrukets betryckta ställning,

Rör. skrifvelse
till Konungen
ang. vissa de-
lar af tullbe-
villningen.
(Forts.)

äfven den ofantliga tillökningen af intecknad gäld i svenska fastig- heter mellan 5 och 6 hundra millioner kronor på 10 år. Nu har emellertid under den förutgångna diskussionen i ämnet med officiella, ovedersägliga siffror bevisats — och det har ej heller från utskotts- medlemmarnes sida *kunnat* vederläggas — att en väsentlig del af ökningen i den intecknade gälden faller på städerna; och hela denna gäldökning kan således icke anföras som bevis på jordbruksnäringens betryck. Likaså har det påpekats — och det lärer väl heller icke kunna motsägas — att en stor del af den intecknade gälden på landet i sjelfva verket icke förefinnes såsom effektiv skuldsomma, utan motsvaras af amorteringar, som gjorts å de ursprungliga hy- potekslånen, men hvilka låns inteckningar fortfarande upptagas till sina ursprungliga belopp.

Jag ber från föregående diskussioner och ur nu tillgängliga handlingar få erinra, att intecknade skulden i städerna under 10 år stigit med ungefär lika belopp, men i större proportion än på lan- det, der den nominella ökningen af inteckningar för ifrågavarande period (1876—1885) utgör vid pass 276 millioner. Om jag jemför hela denna förment ökade skuldsättning på Sveriges hela landsbygd med den samtidiga ökningen af skulden inom en enda stadskommun, nemligen den stad, hvars representanter afgjort tullfrågan, så finner jag, att den staden ensam under tiden sett sin skuld växa med mer än hälften så mycket som hela landsbygden eller 152 millioner. Skilnaden mellan landsbygdens ökade skuldsättning 276 och Stock- holms tillkomna 152 millioner utgör 124 millioner, som kanske äro amorterade. I alla händelser är man mycket långt ifrån den skuld- ökning af mer än 500 millioner, hvarmed utskottet motiverar spe- cielt landtbrukets betryck.

Jag gör mig inga illusioner om att ett yrkande om rättelse härutinnan i skrifvelseförslaget skulle kunna leda till något resultat. Egentligen borde för ändamålet hela skrifvelseförslaget återremitteras till utskottet, på det att de nu och förut under diskussionen påpe- kade felen, om hvilkas förekomst i det förra betänkandet utskottet för öfrigt sjelft helt säkert är öfvertygad, måtte kunna bortrensas. Men då yrkande om återremiss skulle kunna ur andra synpunkter vara skadligt, nöjer jag för min del mig med att genom de erinringar, jag nu tagit mig friheten göra, hafva för min ringa del lugnat mitt samvete.

Häruti instämde herrar *Johansson* i Noraskog, *Wretlind*, *Arhusi- ander*, *Bruse*, *Wallmark*, *Hörnfeldt*, *Johnsson* i Thorsberg, *Hanson* i Berga, *Brodin*, *Schöning*, *Kardell*, *Ahlström*, *Jansson* i Krakerud, *Elowson* och *Broström*.

Herr Rundbäck yttrade: Det är ingalunda något ovanligt för- faringssätt att Riksdagens skrivelser till Kongl. Maj:t affattas i en- lighet med utskottets betänkande, ja, delvis nästan ordagrant afskrif-

vas ur detta, och herr Gumælius, såsom gammal riksdagsman, kansli-
deputerad med mera, borde icke vara främmande för att så sker,
och att skilnaden ofta är endast den att man naturligtvis i skrif-
velsen begagnar uttrycket »Riksdagen» i stället för »utskottet». Hvad
de anförda uträkningarne beträffar, så vill jag icke upptaga Kam-
marens tid med att vederlägga dem, men det vill jag emellertid
nämna, att det ingalunda är bevisadt, att herr Gumælius har rätt,
derför att en eller annan person kastar fram siffror, som strida mot
utskottets uppgifter. Att herr Gumælius' samvete lugnat sig nu, är
rätt angenämt att höra, ty jag kan så väl förstå att det behöfdes.

*Rör. skrifvelse
till Konungen
ang. vissa de-
lar af tullbe-
villningen.*

(Forts.)

Herr Herslow: Det kan icke vara min mening att nu söka
inverka på beslutet eller på den rigtning, hvari ifrågavarande skrif-
velse till Kongl. Maj:t bör affattas. Men nog kunna vi väl för Riks-
dagens egen skull få uttala den önskan att absolut origtiga siffror
icke intagas i motiveringen, då ju skrifvelsen ställes i Riksdagens och
icke i utskottets namn. Det är bevisadt genom siffror, icke »fram-
kastade af en och annan person», utan hemtade från Sveriges officiella
statistik, en källa hvarvid herr Rundbäck behagade fästa sin upp-
märksamhet, att den i utskottets betänkande anförda summan af in-
teckningar innefattar äfven stadsfastigheternas intecknade skuld, oak-
tadt hela tankegången antyder, att man åsyftat endast landtfastig-
heternas. Ty det har väl icke gerna kunnat vara meningen, att den
under dessa senare år stegrade inteckningen i stadsfastigheter skulle
begagnas såsom motiv för införande af spanmålstullar. Det kan icke
gera tänkas, att fördyrade lefnadskostnader, som träffa hvarje man
i staden, skola blifva dess invånare till särskild ekonomisk hjälp eller
synnerligen kraftigt bidraga till amortering af städernas skuld.

Jag vill icke till pröfning åter upptaga något enda af de andra
skälen; men nog tycker jag rimligheten här bjuda en rättelse, hvar-
för jag blott tillåter mig hemställa, att kammaren i denna punkt
behagade justera sifferuppgifterna derhän, att man inskränker sig
till åberopande af de inteckningsbelopp, som 1876 och 1885 funnos
i landtfastigheter, helst endast i jordbruksfastigheter, och håller sig
till den procent, som stigningen af dessa inteckningar utvisar.

Med herr Herslow förenade sig herrar *Sundberg* i Vexjö, *Bengt-
son* i Gullåkra, *Martin*, *Nilsson* i Skärhus, friherre *Bonde*, *Larsson*
i Berga, *Stockenberg*, friherre *von Schwerin*, *Nilson* i Lidköping och
Lilienberg.

Herr Gumaelius: Med anledning af herr Jöns Rundbäckes ytt-
rande ber jag endast få nämna, att de siffror som jag anförde och
betecknade såsom officiella, ingalunda äro tagna på en höft eller
gripna ur luften, utan de äro hemtade från »Sveriges officiella stati-
stik i sammandrag» för år 1887, äfvensom från »Några statistiska
sammanställningar rörande jordbruket m. m.» — en skrift, som

Rör. skrifvelse till Konungen ang. vissa delar af tullbevillningen. utkom i fjor anonymt och om hvilken herr Rundbäck sannolikt icke saknar kännedom.

(Forts.)

Herr Lyttkens: Som jag förmodar att Första Kammaren har godkänt detta skrifvelseförslag och då hvarje ändring deri skulle komma att medföra tidsutdrägt, emedan, om kamrarna stanna i olika beslut, skrifvelseförslaget måste återremitteras till utskottet, som då har att inkomma med nytt förslag, så får jag, vid detta förhållande samt då hvarje tidsutdrägt skulle medföra stor skada för den svenske jordbrukaren, emedan under tiden hinner införas en stor massa mjöl och spanmål, som sedermera skulle komma att trycka marknaden utan att komma vare sig den sädesproducerande befolkningen eller den brödatande arbetsklassen till nytta, utan endast gagna importörerna, för min del anhölla att skrifvelseförslaget godkännes sådant detsamma nu föreligger, med deri möjligtvis befintliga mer eller mindre rigtiga uppgifter, hvilka få stå för utskottets och majoritetens räkning. Jag anhåller därför att kammaren ville fatta sitt beslut om att aflåta skrifvelseförslaget oförändradt, utan att dermed hafva uttalat vare sig sitt godkännande eller sitt ogillande af deri förekommande sifferuppgifter.

Herrar *Edelstam, Andersson* i Nöbbelöf, *Westrin, Pålsson* och *Andersson* i Hasselbol förklarade sig instämma i detta anförande.

Herr E. G. Boström: Om man vill tala om den allmänna ställningen i landet, så kan jag icke finna att något så synnerligen stort fel ligger deri att man dervid meddelar uppgifter om sammanlagda skuldsumman för så väl landsbygden som städerna; fastmera är detta efter mitt förmenande berättigadt, då det gäller att gifva ett uttryck åt hela landets finansiella ställning i allmänhet. För resten synes mig det anmärkta icke heller i och för sig vara någon så stor oegentlighet, då skilnaden i procenttal i förevarande hänseende emellan förhållandet i städerna och på landsbygden icke är så väsentlig.

Jag ber vid detta tillfälle få rätta en uppgift af herr Gumælius, som förmenade siffran vara oriktig äfven i det hänseendet, att mycket vore amorterad å den intecknade skulden, med den erinran, att det af honom omnämnda förhållandet förefans i lika hög grad äfven år 1876.

Jag anhåller slutligen på de af herr Lyttkens anförda skäl få yrka bifall till föreliggande skrifvelseförslag.

Herr Herslow: Skilnaden i fråga är dock icke så liten, som den föregående talaren antydde, ty om man upplöser talet som auger skuldsumman i dess tvenne faktorer, så visar det sig att inteckningsbeloppet uppgår till icke fullt 37 procent på landsbygden, men deremot till 52 procent för städerna.

Jag vill för öfrigt, eftersom det egentligen var jag som framstälde yrkandet på ändring, gerna falla undan för de skäl, som blifvit anförda af en senare talare; jag vill nemligen lika litet som han främja den allt annat än berömvärda spekulaton, som möjligen ännu pågår under afvaktan på utgången af denna sak. Jag vill derfor icke längre fördröja skrifvelsens aflåtande, sedan vi nu haft tillfälle att påpeka att här ingår en fullkomligt vilseledande uppgift i en skrifvelse. som man vill aflåta till Kongl. Maj:t, för att utverka dess sanktion af nu beslutade tullar; jag skall nöja mig med denna af mig ännu en gång till protokollet uttalade gensaga och icke ytterligare motsätta mig att *detta* underhålliga skäl får göra de öfriga sällskap.

Rör. skrifvelse till Konungen ang. vissa delar af tullbevillningen.
(Forts.)

Herr vice Talmannen Sv. Nilsson: Jag skall be att få förena mig med herr Lyttkens i den af honom gjorda hemställan, enär jag tror, att just af de skäl, som han anförde, klokheten bjuder att skrifvelse förslaget icke fördröjes. Jag gillar icke heller för min del motiveringen till skrifvelseförslaget, men tror tillika det kan vara tillräckligt med den protest, som nu blifvit uttalad af åtskilliga ledamöter, allra helst då ju skrifvelsen är affattad i öfverensstämmelse med majoritetens förslag och således torde på dess ansvar kunna utan uppehåll få öfverlämnas till Kongl. Maj:t.

Herr *Björkman* förenade sig med herr vice talmannen.

Herr Widström: Jag vill endast fästa uppmärksamheten derpå att, om man läser motiveringen till skrifvelseförslaget i dess sammanhang, så skall man deri finna icke allenast motivering för spanmåls- och mjöltullen, som nu äro antagna, utan äfven för en förändring i så väl tullsystemet som det ekonomiska systemet i dess helhet. Detta framgår af flera yttranden i bevillningsutskottets betänkande, som legat till grund för skrifvelseförslaget. Der talas bland annat om att utskottet har haft att yttra sig öfver en mängd till dess behandling remitterade motioner, hvilka utskottet dock icke i det nu föreliggande betänkandet behandlat. Utskottet yttrar också, att några bevis icke torde behöfva anföras därför, att jordbruksnäringen, likasom de flesta öfriga näringar, för närvarande lider under trycket af synnerligen stora ekonomiska svårigheter; och i detta sammanhang kommer utskottet till en framställning af den generella summan af all in-tecknad gäld för så väl land som stad. Det är endast från motsidan, som denna uppgift blifvit lösryckt ur sitt sammanhang, för att sålunda kunna användas vid motståndet mot spanmålstullen. Derföre anser jag för min del att det icke finnes något skäl att tala om att vilseledande uppgifter förekomma i detta skrifvelseförslag, hvarföre jag anhåller att Kammaren måtte besluta att föreliggande skrifvelse aflåtes till Kongl. Maj:t så som den blifvit affattad.

Rör. skrifvelse
till Konungen
ang. vissa de-
lar af tullbe-
villningen.

(Forts).

Herr Petersson i Runtorp: Då här talas om de vilseledande uppgifter, som skulle förekomma i detta betänkande, så är jag visserligen icke i tillfälle att precis kontrollera hur pass riktigt detta påstående må vara, men så mycket får jag dock säga till dem, som vilja fortsätta med sina blomstermålningar: den nakna verkligheten ter sig helt annorlunda. Ty om det finnes statistiska uppgifter öfver landtbefolkningens skuldsättning utöfver den intecknade gälden, så skulle denna uppväga de summor, som man här vill frändraga, ja, man skulle komma till ofantligt mycket större summor. Detta gäller icke blott för jordbruket, utan för landet i dess helhet. Följaktligen, om man vill återge ett sant uttryck af den verkliga skuldsättningen, deri inbegripet den s. k. lösa skulden, så skulle skuldsiffran ökas med många millioner. Herrarne kunna knappast göra sig något begrepp om de belopp, hvartill denna lösa skulden uppgår; och jag har det icke heller, men tror att man närmelsevis skulle komma att erfara det verkliga beloppet, om man finge se de särskilda jordbrukarnes skuldkonto i de enskilda bankerna.

Jag har icke något vidare att tillägga, utan ber att få instämma med herr Lyttkens.

I detta yttrande instämde herrar *Ivar Månsson* och *Erickson* i Bjersby.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats afslutad, blef det ifrågasvarande skrifvelseförslaget af Kammarern godkändt.

§ 2.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *G. Ryding* under 10 dagar fr. o. m. den 14 dennes, och herr friherre *W. G. von Schwerin* under 10 dagar fr. o. m. den 15 dennes.

§ 3.

Justerades ett protokollsutdrag, hvarefter Kammarerns ledamöter åtskildes kl. $\frac{1}{4}$ e. m.

In fidem

A. E. J. Johansson.